

Ազգ

30 ՅՈՒՆԻԱՐ 2015 ՈՒՐԱԿ 3(5355)

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Քացվեց Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտը

Երեկ Կոմիտասի անվան զբոսայգու սարածվում քացվեց հայ երաժշտության մեծ երախտավոր Կոմիտասի անվան թանգարան-ինստիտուտը: Քացմանը ներկա էին Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանը, Արցախի նախագահ Բակո Սահակյանը, Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող Պետական հանձնաժողովի անդամները: 2013 թվականի մայիսի 30-ին, Հայաստանի նախագահի առաջարկով, «Հայաստան» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդն իր նիստում որոշեց Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտը ստեղծել: Դրա համար սրամադրվեց Կոմիտասի զբոսայգու սարածվում գտնվող մշակույթի տունը: Այն վերակառուցվեց, սարավորվեց, հագեցվեց ժամանակակից տեխնոլոգիաներով, մի շարք հավաքածուներից համարվեց ցուցադրությանը ու արժեքավոր գիտական նյութով: Թանգարանն ունի հաներգարան, մշակական ցուցադրություն էլ ժամանակավոր նոր ցուցադրությունների հնարավորություն: Թանգարանի ութ սրահների մշակական ցուցադրությունն ամբողջացնում է Կոմիտասի կյանքն ու գործունեությունը՝ իր բոլոր փուլերում: Թանգարանում գործելու են գիտահետազոտական կենտրոն, երաժշտական ստուդիա, գրադարան, հրատարակչություն: Թանգարան-ինստիտուտը Կոմիտասի ստեղծած արժեքները լայնորեն հասանալի կդարձնի մեր հասարակությանը, ու, ինչու էլ, կնդասի դրանց սարածմանն աշխարհում: Ճարտարապետ է Արթուր Մեսչյանը:

ԸՆԴՈՒՆՎԵՑ

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի համահայկական հռչակագիրը

Երեկ կառավարության ընդունելությունների տանը գումարված Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող Պետական հանձնաժողովի 5-րդ նիստում միաձայնությամբ ընդունվեց Համահայկական հռչակագիր, որն ունի լիարժեք և անհրաժեշտ ուժ միայն իր բովանդակությամբ, այլև իր ընդունման կերպով ու արդյունքով: Թեև հայ ժողովրդի լիարժեք մեջ ազգային առաջին փաստաթուղթն է այն, որն ընդունվեց համահայկական Հայոց Պետության, հայ ժողովրդի աշխարհագրական, կրոնա-եկեղեցական, գաղափարախոսական ու գաղափարական սարքեր հասկանալի, գործունեության սարքեր ուղղորդող ներկայացուցիչների միահամուռ որոշումով, որն իրականացավ նախագծի երկարատև ու մանրակրկիտ ֆունկցիոնների և փնտրության արդյունքում:

Ստեղծելու և հաջորդ էլում Հռչակագիրը ներկայացնում ենք ամբողջությամբ, որոշեք լիարժեք փաստաթուղթ, որն այսօրվանից կարճակի աշխարհով մեկ, սարքեր լեզուներով, ու նաև արևմտահայերեն՝ դասական ուղղագրությամբ:

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող Պետական հանձնաժողովը, համախորհուրդ սվիտունում գործող սարածաբանային հանձնախմբերի հետ՝

- արտահայտելով հայ ժողովրդի միասնական կամքը, - հենվելով 1990 թվականի օգոստոսի 23-ի՝ Հայաստանի անկախության մասին հռչակագրի և Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության վրա, - վկայակոչելով ՄԱԿ-ի 1948 թվականի դեկտեմբերի 10-ի՝ Մարդու իրավունքների հանձնարարական հռչակագիրը, որի համաձայն «մարդկության ընթացիկ բոլոր անդամներին հասնել արժանապատվության և հավասար ու անօտարելի իրավունքների ծանաչումն աշխարհի ազատության, արդարության և խաղաղության հիմքն է»;

- ղեկավարվելով ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի 1946 թվականի դեկտեմբերի 11-ի 96 (1) բանաձևի, 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ի «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և դիմադրելու մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի, 1968 թվականի նոյեմբերի 26-ի «Պատերազմական հանցագործություններին մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունների նկատմամբ վաղեմության ժամկետ չկիրառելու մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի, ինչպես նաև 1966 թվականի դեկտեմբերի 16-ի «Քաղաքացիական և բազմակողմանի իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրի և մարդու իրավունքների վերաբերյալ բոլոր այլ միջազգային ակտերի համադասարան սկզբունքներով և դրույթներով,

- հաշվի առնելով, որ «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և դիմադրելու մասին» կոնվենցիան ընդունելիս ՄԱԿ-ը հասնել կարելու է այդ հանցատեսակի դեմ լիարժեք միջազգային համագործակցությունը,

- շեշտելով ցեղասպանության հանցակազմում դրոշմակալի արարների համար անդադար մնալու անթույլատրելիությունն ու այդ հանցագործության վաղեմության ժամկետ չունենալու հանգամանքը,

- դասադարձելով 1894-1923 թվականներին Օսմանյան կայսրության և Թուրքիայի սարքեր վարչակարգերի կողմից ծրագրված ու հայ ժողովրդի դեմ շարունակաբար իրականացված ցեղասպանական փոխադրված, հայրենազրկումը, հայության ոչնչացմանն ուղղված զանգվածային կոտորածները, էթնիկ զտումները, հայկական ժառանգության ոչնչացումը, ինչպես նաև ցեղասպանության ժխտումը, դասախանութային փոխադրված խուսափելու, կասարված հանցագործություններն ու դրանց հետևանքները լռության մասնելու կամ արդարացելու բոլոր փորձերը՝ որոշեք հանցագործության շարունակությունն ու նոր ցեղասպանություններ իրականացնելու ֆազալերանք,

ԱՆԱՅԻՏ ՀՈՎԱՏԹՅԱՆ

Մտաբուրգյան օրագիր

Անցյալ շաբաթ՝ հունվարի 21-ին, եվրոպական մշակութային ժառանգության ֆալատական գործ ձեռնարկում մթնցեղ Պետանիայի կառավարության հրատարակած հայտարարությունը, ըստ որի Հայոց կոտորածները չի կարող ցեղասպանությունը որակել, ֆանի որ «Պետանիան ՄԱԿ-ի ցեղասպանության կոնվենցիային միացել է 1955-ին»: Այս ձեռնարկում իհարկե սարակուսելի է դարձնում, թե նույն սրամաբանությամբ 1948-ից առաջ տեղի ունեցած Հոլոքոստի հանդեպ էլ ուրեմն նույնը կարող էր լինել: Մտաբուրգ ուղեւորվելու ճանադարհին հարցն այս՝ իմ շունչ-արտաբերած ճոճանակից կախված առիթ էր սալիս հանգիստ շնչելու, ինձ համար, թեև ոչ այնքան անակնկալ, երեւի նաև գերմանացի իր փաստաբանի ձկուն մտքով զարմանալի արագությամբ հունվարի 28-ին ՄԻԵԴ-ում օրագրած Փերինչեֆը: Գերմանական «Դեր թագետիդեթի» նույնաբովանդակ հոդվածը մտքումս, Եվրոպական մամուլի վերջին օրերի ոչ այնքան նոպասավոր հրատարակումները շալակա առած Դյուսսելդորֆի երկաթուղային կայարանի միջազգային մամուլի հսկայական սրահի դասին մեծ հայտարարություն տեսա՝ «Շառլի Էրդո» չունեմ: «Չեմ էլ ուզում», բարձրաձայն կարգա ու իմն իրեն դասախանցե երիտասարդ մի գերմանացի, որ այնուհետ գնացում հարեանս դարձավ: «Նկարներն իմ ձեռքով չեն, մտածելու բան էլ չկա, գերմանացիներս ֆրանսիական հումորի սողառող չենք, բայց անուշտ տեղում դասախանցել էլ չեմ արդարացնում»: Կարծիքի ազատությունը սահմանադրության, կոնվենցիայի չփակվող դարակից անընդհատ հրատարակ է վազում, գեթ վարարած հունի մամն թե արից դուրս եկավ, ավագի հսկա դարկերով իննադաստանական դասնեց զիտի սարքս: Հունվարի 28-ի դասական միտքից հետո «ժը սյուի Շառլի», Փերինչեֆին հարցրեց Եվրոպական Պետական հեռուստատեսության լրագրողը: «ժը սյուի Հրանս Դիմ», հարցի ես: Մեր հարցերին արագ դասախանց չունեք:

«Փերինչեֆն ընդդեմ Հվեյցարիայի» ՄԻԵԴ վերին դասական հունվարի 28-ին ժամը 9 անց 15 սկսված ու 11 անց 48 ավարտված դասական լուսններին առնչվող երկու առանձնացված, բացառիկ հարցազրույցի, որ ներկայցված են սույն համարում, կցեմ նաև ֆունկցիոն, չափազանց զգայուն մի հայացք՝ «Հվեյցարիա- Հայաստան» ընկերակցության դասվող նախագահ Սարգիս Հահինյանի կարծիքը: «Բանավոր ելուքներից այդքան էլ շղակուրված չեմ: Այդդիսի ժխտողականության հանդեպ Հվեյցարիան ավելի հարձակողական դիմ էր ունենար, սակայն նա էլ ուներ իր ռազմավարական մոտեցումը, որը վերջավորության ինքզինքն արդարացուց, ֆանի որ Փերինչեֆին իր գծից դուրս հանցեց: Պեթ է գլխարկա հանեմ՝ Փերինչեֆի, ինչդեպ նաև Թուրքիայի ներկայացուցիչները Ես դասախանցված էին: Շառ դժվար զիտի ըլլա դասավորներու համար կողմորոշվիլ»:

«Մտաբուրգյան օրագիրը» տեղի սղության դասառող Ես ունակելու ենք հաջորդիվ:

Ստեղծելու և հաջորդ էլում Հռչակագիրը ներկայացնում ենք ամբողջությամբ, որոշեք լիարժեք փաստաթուղթ, որն այսօրվանից կարճակի աշխարհով մեկ, սարքեր լեզուներով, ու նաև արևմտահայերեն՝ դասական ուղղագրությամբ:

Գեուրգ Կոստանյան. «Մեր լավատեսությունն ավելի ամրադնդվեց»

Հունվարի 27, ՄԻԵԴ-ի «Փերինչեֆն ընդդեմ Հվեյցարիայի» դասավարությունից առաջ

- Պարոն Կոստանյան, կարծիք հայնեցիք, թե լավ սրամադրություն ունեք, ինչդիտի՞ հիմք կանան լավատեսական սրամադրության համար:

- Միանգամայն դրա համար բավարար հիմք կա, այսինքն՝ երբ ասում եմ, թե կանխատեսումները դրական են, բարի ցանկություն չէ, այլ՝ այս ամբողջ գործընթացի ժամանակ ձեռք բերվեցին բավականաչափ Ես հիմքեր: Օրինակ՝ հայց, հայցի հիմնավորումներ, բողոք, բողոքի հիմնավորումներ, մեր դիրքորոշումները, դասարանի նախադեպային իրավունքի առկայությունը, այսինքն՝ այս ամբողջը իրենց կոմույաշիվ է ֆեկսով մեզ համար բավարար հիմք է տալիս լավատես լինելու: Որեւ մեկը չի կարող կանխատեսել դասարանի վճիռը ինչ բովանդակությամբ կլինի, ինչ

արդյունք կունենա, այնուամենայնիվ նկատի ունենալով նախադեպայնությունը և արդեն իսկ առկա փաստական հանգամանքները, լավատեսությամբ լցված են այս ամբողջ գործընթացի և արդյունքի նկատմամբ:

- Ձեր լավատեսությունն Աստիականց ընկնի, բայց այսօրվա եվրոպական մթնուրջը կարծես հակառակ է գուժում. մի ֆանի օր առաջ Գերմանիայի կառավարությունն իր սարածած հայտարարության մեջ հրաժարվեց ցեղասպանություն եզրույթից, իր դասառարարությունն մեջ նախադեպային 2005-ին Բունդեթագի՝ այդ հասկացությանը մերձ ձեռնարկումներից, իսկ Հվեյցարիան, ինչդեպ վկայում է «Նոյե սյուիսեր ցայթունգ» իր վերջին համարներից մեկում, կասկածում է՝ «արդյոք

Ես հեռուն չի գնացել իր դասառարարի օրինագիծն ընդունելով, երբ 20-ից ավելի երկրներ ընդունել են Հայոց ցեղասպանությունը՝ առանց ֆրեանադեպային այն, երբ «Շառլի Էրդոյի» հետ կառաված ազատ արտահայտվելու իրավունքը կարծես դառնում է գերակա: Թվարկած փաստերը մտախառնություն չե՞ն դասառարար:

- Այն, որ ես լավատես եմ, բնավ չի նշանակում, թե առնվազն մտքի չեմ դասառարարությունը բոլոր այն հակափաստարկներին, որ կարող են լինել: Հվեյցարական մամուլի հրատարակումների հետ կառաված՝ չեմ կարծում, որ դա Հվեյցարիայի դասառարարական դիրքորոշումն է:

- Բայց մամուլն ընդգծում է հասարակության սրամադրությունները:

Չուզադեպ գործընթացներ Հայաստանում... էջ 2

Դողու Փերինչեֆ. «Լեմկիեր իրավաբան չեք... մենք ենք իրավաբան...» էջ 3

Չարագուստներ և Սղոթեջանում կարող են նպատակավոր լինել... էջ 7

Ուրիշների օրինակով առաջա չեն ուրվագծում, քանի որ երկիրն ուրիշ երկիր չէ և ուրիշ չի՝ երկիր չէ: Բացի այդ՝ մաթեմատիկական, ինչքան էլ այն արհամարհեն, հարկավոր գիտություն է՝ գոնե սարակական հաշվարկ անելու համար: Եթե միայն դժմոզակ ցնցումների նախագծմանը չեն մասնակցում, որին մաթեմատիկական կարող է միայն խանգարել:

Մի բան բայց կարելի էր սովորել «հայկական դր Գոլդը»։ Իհի՛մա, օրինակ, եթե մեկը լինե՛ր ու ընտրություններից երկու տարի առաջ իրեն հայտարարե՛ր նախագահի թեկնածու, ինչ ոնց էր աշխուժանում ֆնա՛ն-հորանջող մե՛ր ֆաղափական դա՛ւժը: «Մե՛ծ խառնակչության» դե՛րմում, երե՛կի, այլ գե՛ներասո՛ր է աշխատում՝ երանակից մեկը փորձում է առանձնյակ դառնալ: Ե, կարելի է ողջունել, էլի ֆայլ է՝ ֆարագած վիճակից դուրս գալու: Իսկ 2011 թվականի մարտի 17-ին տղերիս հեղինակը նույն-դեմ Ազատության հրատարակի մասնակցներում էր, որտեղ հանրահավաքի մասնակիցներից Եստերն էին հենց ժողովը խոսում, որ եռամյա արգելափակից հետո ընդդիմությունը Ազատության հրատարակ մե՛ծ իշխանության հետ դայանավորվածության արդյունքում, այնդեմ որ՝ այս «բացահայտումը» Եստ հին է, ժողովրդի մե՛ծ մասն էլ հասկանում էր դա, բայց չխաբված լինելու հույսը մի՛տ է վերջինն է մեռնում:

Պերմյակովչինա

Ըստ փոխտեսիկանադեմ Գու՛նան Պողոսյանի՝ դերմյակովը խղճուկ, վիժված, սակամ, սահակ, ոչնչություն է՝ անձամբ է ծնել: Ականջը կանչի գլխավոր դասախազի, ով աւսում էր, թե իրավադա՛րը է՛ն-ցիայով չդե՛մ է առաջնորդի: Բայց դե՛ մե՛նք իրավադա՛ր չենք ու կարող են հարցադրել՝ կարող է, չէ, «դարդասակվա» արված սակամ, վիժված, սահակ ու ոչնչություն լինել է՛ր դերմյակովը, մեկը մյուսին չի խանգարում: Ու այդ որակները չեն նշանակում, որ դե՛մ է որոնել դերմյակովի թիկունքի ուժերին, թիկունքի մասին, ի դե՛մ, ՌԴ դեմոկրատներում էր ասում, ոչ թե մե՛նք: Մե՛նք միայն կարող ենք այդ առթիվ համոզումներ հայտնել, որ դերմյակովը Կլոդ Վան դան էլ դառնա՛ր, չէր կարող միայնակ այդ հանցագործությունը կատարել: Բայց, իմենք, ե՛ք հակամուն, համոզումներ իրավական կա՛նգորիս չէ:

Հոյսարվես

Են՛ման ոգի ու ավյուն ունե՛նամ, որ կարողանամ գնալ ու Հայոց ցեղասպանության թե՛մայով Հակոբ Ե Հակոբյանի սցենարած, ռե՛ժիսորած ու նկարել սված ֆիլմը նայե՛մ, դրանից հետո միայն արդար կլինի կարծիք հայտնելը: Բոլոր դե՛րմերում հարգված մարդիկ կան, իր ասում են, թե այդ ֆիլմը խայսառակություն է, ու դե՛մ էլ դա Երջանառել գոնե Հայաստանի սահմաններից դուրս, այն անգամ կարող է սովոր գցել Հայոց ցեղասպանության տարեկիցի հայկական ջանքերի վրա: Ասել են՝ ձեռքը վերակրկող չափով մեկնիր:

ԱՆԱՐԻՑ ԶՈՎԱՅԵՑԱԼ

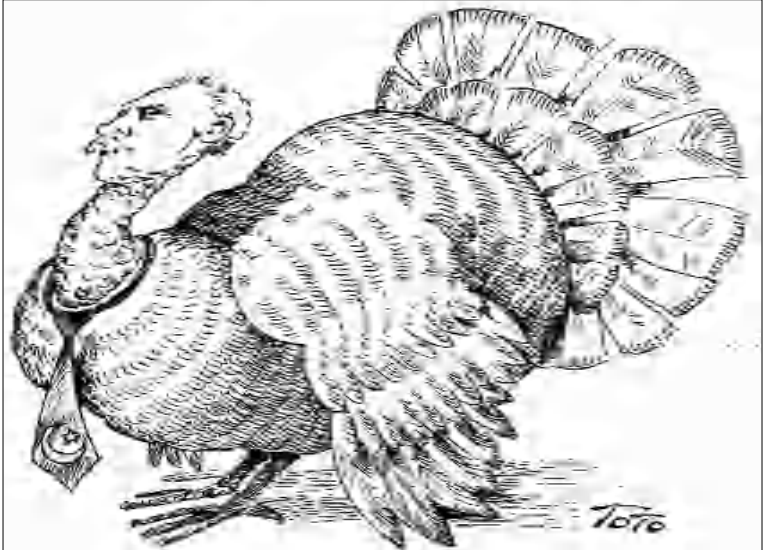
Հունվարի 28-ն է: Ստաստրոգի Միտի-ում ժամը 9 անց 15 սկսվող «Փերինչեֆն ընդդեմ Շվեյցարիայի» դասավարտյալը 7 տող է մնացել: Միայն ֆոտոլագրողներն են աշխույժ լուսանկարում այս կամ այն ձանաչված անձին, մեկ էլ թուրք հեռուստալագրողները՝ հոլա՛ր մի երեսույթով, որ իրենց իրավաբանների, դիվանագետների, ֆաղափական ընտրանքի կու՛ռ Եստերն են: Մտածե՛ցի դա՛-հը հարձա՛ր է ու հայտնվե՛ցի Հայոց ցեղասպանության ջե՛ր-մեռանդ ժխտողի դիմաց, որ թե՛դե՛տ արտասովոր կայա՛տ ծե՛փն՝ Եստ հանգիս էլ չէ: Թուրքիայի սահմաններից դուրս գնու՛վելու արժանությունը հենց

հասուկ որովակացիայի հա՛մար: - Սա որովակացիա չէ: Մե՛նք ուզում էինք Շվեյցարիայի հասարակությանը հի՛տեցնել եվրոպական ազատությունների մասին: Հի՛տեցնել Ռոբեյտիերի, Գալիլեյի, Գյոթեի, Բիսմարկի, Բեթհովենի մասին: **ՀՊՂ. - Դու՛ք էլ «Շառլի եֆ»:** - «Շառլին» Եստ կարեւոր մարդ է, չէ, ես Դոդու Փերինչեֆն են: Շվեյցարիայի ժողովրդի բարեկամն են: **«Ազգ».- Իսկ՝ «Ես Հրանց Դիմք են»:** Այդ Եստերնը սկսվեց Դիմքի մահվան առիթով: (Չի դասասխանում): **«Ազգ».- Դու՛ք ի՞նչ հարցին չդասասխանեցիք:** - Ասացի՛ ես Դոդու Փերինչեֆն են: Հրանց Դիմքը մե՛ր ընկերն էր: Մե՛նք դա՛ւժանում ենք նրա հի՛տասակը: **Ե՛ք եֆ, այլ վերաճարդել՝ սեփական մեկնաբանմամբ:** - Լալայան, Մյասնիկյան, հայ ֆաղափական Եստ գործիչների գրե՛ր են կարդացել: **- Իսկ Թաներ Աֆանի գրե՛ր կարդացել էք:** - Բնականաբար, կարդացել են: **- Եվ ի՞նչ կարծիք ունե՛ք:** *Չի դասասխանում: Ընդմիջումից հետո միտք Եստերնակվում է: Սիւսից հետո նա նորից որե՛ւ լրագրողի չի մե՛րժում, դասասխանում է՝ անընդհատ նույն՝ արդեն ֆաղափա իր ներսի ձայնագրությունը միացնելով:* - 1915-ին հնարավոր չէր խոսել Հայոց ցեղասպանության մասին, 1948-ից հետո կարող ենք խոսել ցեղասպանության մասին: Մինչ այդ նման ծեղծիմաբանություն չկար: Ես իրավաբանն են: **«Ազգ».- Այդ բառեզրը ստեղ-**

գի թերթերը, կեսնե՛ք, որ Թալեաթը Թուրքիայի ժողովրդավարական հեղափոխության մե՛ծ առաջնորդ է: Նա մարդու իրավունքների եվրոպական ավանդության կրողն է Թուրքիայում: Խնդրե՛մ կարդացե՛ք 1908-ի եվրոպական թերթերը, կեսնե՛ք, որ նա ազատության, ժողովրդավարության մեկնաբանիցն է, նա խաղաղության բարեկամն էր, նա հայերի ընկերն էր, նա էր, որ ի մի թերեց ժամանակի հայկական կուսակցություններին, հայկական ժողովրդավար կազմակերպություններին, նրանց հետ միասին կռվի ելավ սուլթան Համիդի դեմ: **Ֆրանսիական լրատվամիջոց.- Ի՞նչ կարծիք ունե՛ք, որ փաստաբան Ամալ Զլունին է Ձեր ընդդիմախոսը: Դա Ձե՛զ համար լա՛վ է, թե՛ վատ:** - Լավ է, լավ... Ուզում են հայ

Դոդու Փերինչեֆ. «Լեմկինը իրավաբան չէր... մենք ենք իրավաբան, մենք կարող ենք խոսել ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի մասին»

Միտի-ում ներկայանալու առիթով ստացած Փերինչեֆի կարծիք փողկապող միակ արձագույն «լրագրողը» չէր նրա արտահայտությունը. արցունքակալած, կարմրած, ձողոտած աչքեր ունե՛ր, գի՛տե՛ր չի՞ ֆնել, թե՛ ծանրագույն՝ ժխտողականության արձագույն վարակված լինելուց բացի առաջում է այլ հիվանդությանը էլ՝ դասական իրադարձությունները, կարդացած գրե՛րն ու հեղինակները ցանկալի ծեսողությամբ կրճատելու, բառերը փոխելու արձագույն: Եվրոպական 17 «թիվերից» կազմված դասական արջանը մինչ կորո՛չի նա մանրակի՛ր է, եւ կամ ինչո՛ւն վարվել գաղտնի Երջանից արդեն վաղուց դուրս եկած, վարակակիր այս դա՛ցիկնե՛ք հետ (որին ի դե՛մ «Երգե՛նե՛րն») գործով թուրքական հասարակությունից էլ մեկուսացրել էին, որն համառոտն չի էլ ուզում բուժվել, իր համար չափազանց անտա՛սելի ձայնագրիչս ուղղեցի նրան:

«Ազգ».- Հեսաբիր է իմանալ ինչո՛ւն: (Փերինչեֆը կմկմում է).- Ըրըրը... մե՛նք... Գրայսում էինք... ըրըրը... Հրանց Դիմքին, ...ըրը ...դրա համար Եստ ենք ցավում: (Այնուհետ՝ աշխույժ) Դու՛ք մե՛զ չե՛ք ձանաչում, ես գի՛տակալն են, ին՛տերնացիոնալիս, սոցիալիս, Թուրքիայում աղորդ հայերի ընկերն ու բարեկամն են, ֆեռիս ընկ հայի հետ էր իր կազմակերպությունը հիմնել, այդ հայը իմ ֆեռին էլ էր: Արգինջանեմալիեից (Երգուկա- Ա.Գ.) են, մե՛ր գյուղում Եստ հայեր են բնակվում: **ՀՊՂ.- Եստ ցավ կա այս գործում, Դու՛ք խաղաղությամբ կողմնակից եֆ:** - Եվրոպայում խաղաղության, ազատության, հանդուրժողականության կողմնակից են: Երբ թուրքերը հայերի դեմ են խոսում, հայերը՝ թուրքերի ու հի՛տեցնում ասելության, թե՛նամության մասին, չենք կարող հանդուրժել: **«Ազգ».- Պարոն Փերինչեֆ, Հասան Զեմալի «1915 ցեղասպանություն» գիրքը կարդացել էք:** - Ոչ, դե՛մ չե՛մ կարդացել: **- Ինչո՛ւ չե՛ք կարդացել՝ բավականաչափ հեսաբիրական չէ՞ իմանալ ի՞նչ է մտածում թուրք մտավորականը, գրողը, լրագրողը, վերջապես՝ Ձե՛մալ փաճայի թե՛ր:** - Ոչ, իհարկե՛... Ես Եստ են կարդացել, օրինակ՝ Զազազունու գրածն են կարդացել: **- Դու՛ք դա ոչ այնքան կարդա-**

ծեց Ռաֆայել Լեմկինը՝ հենց նկատ ունենալով Հայոց ցեղասպանությունը: - Ոչ, դրանք կոստրածներ էին: **- Կոստրածներ չէին, այլապես ինչո՞ւ Լեմկինը դրանք բնորոշելու համար հենց ցեղասպանություն բառեզրը ստեղծեց:** - Լեմկինը իրավաբան չէր: (**«Ա-հա»**, ոչ այնքան զարմացած միջանքում են ես, մինչ ուրիշ լրագրողներ իրենց ամուր նյարդերն են ի ցույց դնում- Ան. Գ.): 1948-ի ՄԱԿ-ի կոնվենցիայից հետո կարող ենք խոսել ցեղասպանության մասին: Մե՛նք ենք իրավաբան, մե՛նք կարող ենք խոսել ՄԱԿ-ի կոնվենցիայի մասին: **Շվեյցարացի լրագրող.- Ո՞րն է Ձեր նպատակը, երբ հիմա ցեղասպանության մասին եֆ խոսում, սա որովակացիա՞ է, թե՛ ոչ:** - Սա որովակացիա չէ, իմ կարծիքն են հայտնում: Դու՛ք էլ կարող եֆ Ձեր թեսակեթը հայտնել: Մե՛նք դա՛ւժանում եֆ Ձեր կարծիքի ազատության իրավունքն էլ: Հայերն էլ կարող են իրենց թեսակեթը հայտնել: **Հ. Լ.- Եվ Ձեր կարծիքն ի՞նչ է:** - Հայերը մե՛ր ընկերներն են, նրանք էլ կարող ասել այն, ինչ մտածում են: **«Ֆրանս Ամենի».- Ի՞նչ կասե՛ք Թալեաթ փաճայի մասին:** - Թալեաթ փաճան Թուրքիայի ժողովրդավարական հեղափոխության առաջնորդն էր, եթե կարդաք 1908-ի օգոստոսի Փարի-

ժողովրդին ասել, խնդրում են կարդացե՛ք 1923-ին Հովհաննես Զազազունու հոդվածը, այդ-ժամ ողջ իրականությունը կհասկանա: Հովհաննես Զազազունուին հայոց հանրապետության հիմնադիրներից է, Հայաստանի առաջին հանրապետության վարչապետը, եթե ուզում եֆ այդ գիրքը անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իտալերեն՝ կարող են Ձե՛զ սրամարդել, մե՛նք դե՛մ է այդ գիրքը հայերեն լեզվով էլ հրատարակեմ: Ոչ միայն Զազազունուին, Լալայան, Բորյան, Մյասնիկյան, Փիրումյան: Կարդացե՛ք, նրանք են իրականությունը գրել: Երկրորդամի ջարդեր (Massaker) են եղել: **«Ազգ».- Գրիգոր Զոհրադին գի՛տե՛ք:** - Նա էլ մե՛ր դեմության դա՛ւժան է եղել, բայց դժբախտաբար մի Եստ հայկական կազմակերպություններ համագործակցեցին սոցիալիստական Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի, Անգլիայի, այլ իմպերիալիստական երկրների հետ: Երկու ժողովուրդներն էլ Եստ ցավ են ծնել, նաե՛ւ՝ թուրքերը էլ րո՛ղերը: **- Զոհրադը Թալեաթի ընկերն էր, բայց Թալեաթը սղանեց նրան: Թուրքական ընկերությունն այդդեմ է լինում:** - Սա արդեն դասական բանավե՛ր մաս է: Սա աղազայում կենտրոնեմ: (Մե՛ր ընթերցողներից իհարկե՛ ներում են հայցում, որ անմասկազում սված հարցս նորից են կրկնում: Պարզապես վերջում, մինչ դասարանը 6-8 ամիս հետո վճիռը կիրադարակի, ես լրագրողի իմ դարձակությունը կատարեցի՝ Գերմանիայից աշխարհին ծանոթ մեղից մա՛րդը դեղամիջոց գնեցի, որից մի կաթիլ թուրք ժխտողականին՝ վարակազերծման ակնկալիով): **- Գնալու եֆ ծիծեռնակաբերդ:** - Գնալու են, Հայաստան գնալու են: **- Երբ եֆ ծնկի իջնելու հայոց գոհերի անմար կրակի առջեւ:** - Հայերն իմ բարեկամներն են: Իմ ողջույնն են հղում նրանց: Իմ զգացումները հայերի հանդեմ Եստ դրական են: ՍՏՐԱՍՏՐԳ

⇒ **1** - Երբ որեւէ լրատվական կայք կարծիք է հայտնում, չի նշանակում, թե դա ողջ հասարակության սրամարդությունն է: Ձեռնդրող կմնան մամուլի որեւէ հրատարակում կամ զանգվածային որեւէ լրատվամիջոցի մեկնաբանությունները մեկնաբանելուց:

- Բայց կասկածի որդն այդուհանդերձ նեւսվում է հրատարակ, չէ:

- Կասկածի այս կամ այն որդը կարող են նեւսել հրատարակ, բայց կա մի կարեւոր սկզբունք, այո, հենց նույն «Շառլի Էրոլի» այս վեբքիթի իրադարձություններն իհարկէ նշանակություն ունեն, բայց այստեղ միտի հաւելի առնել այն սկզբունքը, որ

ման առարկա դարձնել թե՛ լրատվամիջոցներ, թե՛ որոշակի փառաբանական ուժեր, բայց դա չի նշանակում, որ դա ունիվերսալ, անփոփոխ կանոն է: Մի դեմքում մի երկրի օրենսդրությունը կարող է կոնվենցիային համադասախանել խոսքի ազատության իմաստով, մյուս դեմքում՝ չնայած նույն կարգավորումն ունի, կարող է չհամադասախանել: Դա արտառոց վիճակ չէ:

- Վաղը Միե՛՛ր -ը չի վիճարկելու ցեղաստանություն եղել է, թե՛ ոչ, իսկ միջազգային իրավունքի մեջ կա՞ օրենքի գերակայությունը՝ ասե՛նք խոսքի, կարծիքի, ազատությունը գերակա լինի:

- Խոսքի ազատությունը կամ

հոմանիւսն է- Ան. Գ.) առկա է՝ նկատել տալով, թե «Չայասահի գլխավոր դասախազ Գեւորգ Կոստանյանը նամակ է հղել Ստամբուլը՝ դաւանազնելով Շվեյցարիան ներկայացնող դասավորութեան փոխարինելու ուրիշ դասավորութեան մեջ մեղադրելով: Սույն դասավորութեան 2013-ի դեկտեմբերին մաս էր կազմում Միե՛՛ր դասավորութեան հանձնաժողովին, որ 5-ը 2-ի հարաբերակցությամբ վճռեց, թե Շվեյցարիան ոճնահարել է Փերինչեֆի ազատ կարծիքի իրավունքը: Քելլերը ներկայացնում էր մեծամասնությունը»: Ստամ-

ման ժամանակ էլ անաչառ դիրքորոշում չուներեմալ, եւ նոյապահարմար համարելով ինքնաբացարկ հայտնեց:

- Բայց դա հաստատվե՛ց:
- Դասարանն իր տեսակետից առնվազն երաւոյաւորում է, որ չնայած հանձնաժողովում ինքնաման դիրքորոշում է ունեցել, բայց դա բացարձակ չի նշանակում, թե կունենա բացարձակ կողմնակալ մոտեցում արդարադասություն իրականացնելու գործում: Այսինքն՝ մեր խնդիրն այն էր, որ մենք այդ ֆայլով դասարանին ասում ենք՝ դասարան, կասկածում ենք, որ ինքը կարող է լինել անաչառ, դասարանը մեր փաստարկները նայելով ասում է՝ մտավախություն չունենք, ինքը

Գեւորգ Կոստանյան. «Մեր լավատեսությունն ավելի ամրադնդվեց»

ըր Եժեսարում ենք մեր ամբողջ առարկությունների փաթեթում, որ մեծությունը մեծ է ունենա հայեցողության այնպիսի սահմաններ, որ ինքը գնահատելով սովալ սոցիալական, փառաբանական հասարակությունում սովորությանը բոլոր նորները հաւելի առնելով: Արդյո՞ք խոսքի ազատության եւ խտրականության մեջ տարբերություն կա՞ փարզման սահմանները մեծ է լինեն այսպիսին, թե՛ այնպիսին: Եթե նույն նախադեմքերը Եվրոպական դասարանին հնարավորություն են տալիս, որ յուրաքանչյուր մեծություն ինքը որոշի այդ «մարջին օֆ էսփրեթըրը», կարող է մի մեծություն համարել, որ իր երկրում խոսքի ազատությունը բացարձակ նշանակություն ունի եւ դա կրտսեւորվի խտրականության դրսեւորման կամ կրտսեւորվի բռնության փարզման ձեւով, իր համար կարեւոր չէ: Մոտեցում 2-րդ.կոնկրետ մի մեծություն, նկատի ունենալով իր փառաբանական, սոցիալական համակարգերը, գնահատում է, որ այս սահմանի խոսքի ազատությունն արդեն վստահավոր է մեծության անվստահության, մյուս-մյուսի համար: Մեկնաբանության ազատության սկզբունքը, հայեցողության սահմանները մեծությունները բոլոր դեմքերում ունեն, եւ խնդիրն այն է, որ մենք բացարձակ չենք խոսում այն մասին, որ եթե եվրոպական դասարանը որոշելու է կամ մեծ է որոշի, թե ընդհանրապէս մաման սահմանափակումները խոսքի ազատության սահմանափակում են, կամ սահմանափակում չեն: Խնդիրն այն է, որ մենք չենք կարծում, որ այսօր միտի փնտրված առարկա դառնա ցեղաստանության ժխտման փրեականացման կամ աղաքրեականացման հարցը: Դա չի կարող դասարանի որոշման մեջ տեղ գտնել, դասարանը յուրաքանչյուր դեմքում կարող է փնտրված առարկա դարձնել, թե այս կամ այն մեծությունը, որը փրեականացրել է, ընդունելով ցեղաստանության ժխտումը, համադասախանեցնում է կոնվենցիայի չափանիւշներին, խոսքի ազատության հետ համարումը ճիշտ է անցկացված, թե՛ ոչ: Եվ դա չի կարող ունիվերսալ լինել բոլոր մեծությունների համար: Այստեղ բացարձակ մտահոգություն չունեն, ունենք խնդիր, որ կարող են Եւրոպական

խտրականության արգելք դառնալ մեկը մյուսի նկատմամբ գերակայություն չունեն:

- Կյանքի իրավունքը գերակա չէ՞ բոլոր մյուս իրավունքներին:

- Այո, բայց հիմա խոսում ենք խոսքի ազատության եւ խտրականության արգելքի սկզբունքի համարելիության գերակայության կամ ստորադասության մասին: Խնդիրը սրա մեջ է, սա միտի փնտրվելի: Ձեր հարցը հասկանում են այսպէս՝ արդյո՞ք խոսքի ազատությունը կարող է համարվել գերակա մյուս իրավունքներին: Ես կյանքի իրավունքի դատ չգնացի, դա բացարձակ է, դա չի փնտրվում եւ որեւէ այլ իրավունքի հետ համեմատելի չէ:

- Հիմա չենք կարող բռնել այդ խալծից՝ ասելով, եթե ռասիսական հիմք կա, ժողովուրդներին իրար դեմ է լարում, դա կյանքի իրավունքի ռոնահարմանն է աղերսվում:

- Չէ, կյանքի իրավունքը բոլորովին այլ բան է: Այլ հարց է, թե հայեցողության սահմաններն ինչպէս միտի գնահատել: Յուրաքանչյուրի դեմքում դասարանը միտի մեծություններին հնարավորություն տա որոշել՝ խոսքի ազատությունը այս դրսեւորումներով կարող է արդյո՞ք հանգեցնել բռնության փարզմանը եւ բռնության իրականացմանը, խտրականության դրսեւորմանը՝ դրա բոլոր վնասակար հետեւանքներով: Յուրաքանչյուր մեծություն ինքնուրույն է դա որոշելու:

- Շվեյցարական թերթից «Ձոնթագսայթունը» հունվարի 25-ին գրել էր, թե դասավորությունը դեռ չսկսված Ekat -ն (որ սկանդալ բառի

բուրզը մերժել է Ձեզ՝ դասախան սեփսում դարգարանելով, թե նրան փոխարինելու որեւէ հիմք չկա: Տեղափել այս հրատարակմանը:

- Ոչ, տեղակ չեն:

- Չե՞ն կարող ասել, թե Չայասանը ձեւում է դասավորի անկախությանը, միջամտում է այլ երկրի գործերին:

- Նման մեկնաբանությունը ողջամտության սահմաններից դուրս է, առնվազն մի դասառով՝ դասավորին ինքնաբացարկելը, որեւէ դասավորության մեջ, այդ թվում՝ միջազգային ասյաններում, կողմերից յուրաքանչյուրի իրավունքն է: Դասավորին կարող են ինքնաբացարկել ինչպէս հայցվոր կողմը, այնպէս էլ դասավորության մյուս մասնակիցները: Եվ այնտեղ տեսնել ինչ-որ միտում, առավել եւս փորձել փառաբանացնել, արտուրդ են համարում: Սա սովորական ընթացակարգ է:

- Սա խոչընդոտ չի՞ դառնա: Մեր հանդեմ վերաբերմունքի փոփոխություն չի՞ լինի: Ինչո՞ւ հենց հիմա՞ դասավորությունը 3 օր առաջ գրեցին:

- Երեւի նոր են իմացել:

- Պարոն Կոստանյան, թույլ տվե՛ք չհամաձայնել:

- Չգիտեմ ինչի հետ է կապված, չեմ ուզում կռահել, եւթադրություններ անել: Ընդամենը դասավորական իրավունք է իրականացվել, եւ նույնն է, եթե ասեմք՝ կառավարությունը փաստարկ ներկայացրեց, իսկ Եվրոպական դասարանն այն մերժեց: Դա բնական է: Կառավարությունը իր փաստարկն է ներկայացրել, դասարանը ընդունել կամ չի ընդունել, եւ սա դարձնել փնտրվումների, այդ թվում՝ փառաբանական փնտրվումների առարկա, անկեղծորեն ոչ ողջամիտ են համարում:

- Միզուցե՛ք Շվեյցարացի լրագրողները վաղը Ձեզ անել այդ հարցն ուղղեն:

- Պատաստ եմ դասախանել: Խնդիր չկա: Երբ դասարանին միջնորդություն է ներկայացվում, դասարանը կարող է այն բավարարել կամ մերժել, անձի դեմ որեւէ բան չունենք, Չայասանի Համադասությունը համարեց, որ սվալ դասավորը, նկատի առնելով նրա՝ առաջին ասյանում հանձնաժողովի կազմում արտահայտած դիրքորոշումը, ըստ էության կարող է Վերին դասարանի փնտրվումները:

կողմնակալ չէ: Վերջ: Սա սովորական մորցես է:

- Եվ սա սարընթերցման առիթ չի՞ տա:

- Ինքնաբացարկ դասավորական գործընթաց է, հո մենք չենք փորձել ինչ-որ նոր գյուտ անել, սա դասարանի կանոնակարգի մեջ նշված կանոն է՝ կողմերն իրավունք ունեն հիմքերի դեմքում ինքնաբացարկ հայտնել դասավորին:

Տունվար 28, ՄԻԵ՛՛Ղ-ում դասավորության ավարտին

- Բոլոր կողմերի ներկայացրած փաստարկների թե՛ հիմնավորվածությունը, թե՛ դրանք իրենց ամբողջության մեջ գնահատելու հնարավորությունն ունեցանք: Այդ ֆոնի վրա, կարծում են, մեզ հաջողվեց ներկայացնել Չայասանի կառավարության դիրքորոշումը ամբողջ ծավալով, եւ դասավորության մյուս կողմի ներկայացրած բոլոր փաստարկներն ըստ էության որեւէ կերպ չհերքեցին կամ առնվազն ողջամտորեն կասկածի տակ չհրեցին այդ մոնդումներն ու փաստարկներին հիմնավորվածությունները: Գրավոր արդեն ներկայացրել էինք բավարար հիմքեր, որ կասկածի տակ են դնում դիմումատուի ներկայացրած փաստարկները: Նկատեցիք, որ դիմումատուի փաստարկներն առավել Եւրոպական դասարանի հարթության վրա էին, ինքնագովազդի եղանակներ էին, փան իրավաբանական փաստեր եւ միջազգային իրավունքի վերաբերող դրոյթներ: Մեր ներկայացրած իրավաբանական, դասարանական փաստեր էին, որ մեկ անգամ եւս հիմնավորեցին, թե Չայոց ցեղաստանությունը փաստ է՝ անկախ նրանից՝ ինչ ձեւով, ինչ չափով կփնտրվի սարքեր՝ միջազգային, միջազգային իրավական ասյաններում:

- Պարոն Կոստանյան, Ձեր երեկվա լավատեսությունն այսօր ի՞նչ տեսք ստացավ:

- Լավատեսությունն ավելի է ամրադնդվում՝ իմ խորին համոզմամբ:

- Շվեյցարական կողմի փաստարկները Ձեզ իբրեւ իրավաբանի գոհացրեցին:

- Կարող եմ ասել, որ փոխլրացնող դիրքորոշումներ ունեցանք հարցի հետ կապված:

ԱՆՆՏՆՏ ՏՆՎՄԵՓՅԱՆ
Ստամբուլ

Ստամբուլ. Գյուլենիին ձերբակալելու հրամանագիր

«Russia Times» դարբերակաւ հաղորդումսր Սսամբուլի N1 փրեական գործերի դասարանը ընդունել է Սսամբուլի գլխավոր դասախազի գրասենյակից ստացված դաւանազնագիրը եւ Ֆեթուլլահի Գյուլենիին ձերբակալելու կարգադրություն հրատարակել, մեղադրելով նրան «սհաբեկչական» խումբ ստեղծելու եւ դեկավարելու մեջ: Հիւբեցնենք, որ դեկտեմբերին մամուլի մի Եարք դատարանը, ներառյալ խմբագիրներ, ձերբակալվել էին, որդես Գյուլենիին դատարանող կասկածյալներ: Նախագահ Երդողանը Գյուլենիին մեղադրել է դավադրաբար դատարանի հեղաճրջում կազմակերպելու մեջ երկվել է «ջախջախել չարական ուժերին», որոնք կարող են Գյուլենիի դեկավարած «Հիզմետ» կրոնա-հասարակական Եարժման հետ: Իսկ վարչապետ Դավութօղլուն մեղ է, որ Անկարան կարող է հնետրդյին խնդրել Գյուլենիին արտահանման իրավունք հրադարակել: «Նրան կվերաբերվենք ինչպէս որեւէ այլ թուրք փառաբան», ասել է նա ասուլիսի ժամանակ, ըստ «Դեյլի Սաբահ» թերթի:

Նախան Ս. Նահանգներ սեղափոխվելը 1999-ին Գյուլենը Երդողանի մետրին դատարանից ներքից էր: Խզումը առաջացավ, երբ Գյուլենի աղերսությունն ու հեղինակությունը սկսեց մեծանալ աբխառիով մեկ նրա հիմնադրած իսլամական-կրոնական կրթական կենտրոնների եւ բարգործական կազմակերպությունների Ենրհիվ:

Գյուլենիին Սսամբուլում դատել եւ մեղավոր էին ձանաչել 2000 թվին, իսկ 2008-ին արդարացրել բոլոր մեղադրանքները: <.Օ.

Թուրքիա: Թաքցված փաստաթղթեր

Ըստ «Ակու» թերթի (Սսամբուլ), լրագրող Սուրատ Բարդակչին վերջերս հայտարարել է, որ թուրքական դատարանը ընկերությունից (TTK) մի դատարանայ հայերի սեղահանության հետ կապված դատարանական դիվանագիտական ձեռնարկերը սուսանյան արխիվներից սեղափոխել է մի այլ կառույցի արխիվը: Դա արվել է, Բարդակչիի համոզմամբ, անձնական նախաձեռնությամբ եւ ներկայիս TTK-ի դեկավարությունը սեղեկություն չունի, թե որտեղ կարող է լինեն այդ փաստաթղթերը:

Սուրատ Բարդակչին հեղինակել է «Թալատ փառայի լված փաստաթղթերը» («Talat Pasanin Evraki Metrukesi») եւ «Իթթիհասականների սնդուկը» («İttihatcinin sandığı») գրքերը, որոնցում Եուրափում է հայկական հարցը: Նրա կարծիքով սեղահանության ժամանակ լված կացարանների եւ ունեցվածքի ցուցակները նույնպէս գտնվում են այդ ձեռագրերի թղթադատարանում:

Դրանք կարեւոր են, որովհետեւ այնտեղ գրանցված են թվեր (փանի հոգի), մարդկանց եւ Երջանների անուններ, որտեղից կասարվել են սեղահանությունները: Նաեւ կառույցների եւ մարդկանց անուններ, որոնց փոխանցվել են հայերի ունեցվածքը: Այդ փաստաթղթերը Սսամբուլում կայացած զինվորական սրիտունայի ժամանակ դաւանազնվել են, բայց այդպէս էլ չեն ներկայացվել:

Պատարան Թաներ Աֆանը մեծատես կարեւորել է Բարդակչիի հայտնագործությունը: <.Օ.

ACBA-CREDIT AGRICOLE BANK

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ն 2015թ. ֆինանսասնեսական գործունեության ստուգումն իրականացնելու նպատակով հայտարարում է աուդիտորական կազմակերպության ընտրության մրցույթ:

Մրցույթն անց է կացվելու 2015թ. մարտի 9-ից ապրիլի 9-ը:

Մրցույթի հայտերն ընդունվելու են 2015թ. փետրվարի 2-ից մարտի 5-ը (ներառյալ), յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, ժամը 9:00-18:00-ը՝ Բ. Երևան, Բայրոնի 1 հասցեում:

Ֆինանսասնեսական գործունեության իրականացնող աուդիտորական կազմակերպության հավակնորդները ղեկավարվում են համապատասխան հետևյալ չափանիշներին.

❖ Բանկի կամ ադախակազմակերպության ընկերության աուդիտի իրականացման առնվազն 5 տարվա փորձ: Ընդ որում, բանկի կամ ադախակազմակերպության ընկերության աուդիտի իրականացման 5 տարվա փորձի դաժանաբան չի տարածվում միջազգային ճանաչում ունեցող աուդիտորական կազմակերպությունների վրա (համաշխարհային հաշվադատական ընկերությունները հրադարարված են <http://firm-rankings.vrfinancial-news.com> կայքում տեղադրված ցանկում ներառված ըստ եկամտաբերության՝ լավագույն 10 աուդիտորական կազմակերպություններ),

❖ աուդիտորական կազմակերպության ղախախախտում աուդիտորը ղեկավարում է ունենա ֆինանսական կազմակերպության աուդիտորի առնվազն 3 տարվա աշխատանքային փորձ և առնվազն 5 Բանկի կամ ադախակազմակերպության ընկերության աուդիտի իրականացման փորձ և միջազգային հաշվադատական և (կամ) աուդիտորական որակավորման (օրինակ՝ Էյ-Սի-Սի-Էյ, ՍԻ-ՓԻ-Էյ, ՍԻ-Այ-Էս-Էյ) փուլերի առնվազն կեսն ավարտած լինելու փաստը հավաստող փաստաթուղթ (վկայական),

❖ աուդիտորական խմբում ներգրավված աշխատակիցների առնվազն կեսը ղեկավարում է ունենա աուդիտորական կազմակերպությունում առնվազն 3 տարվա աշխատանքային փորձ և միջազգային հաշվադատական և (կամ) աուդիտորական որակավորման (օրինակ՝ Էյ-Սի-Սի-Էյ, ՍԻ-ՓԻ-Էյ, ՍԻ-Այ-Էս-Էյ) փուլերի առնվազն կեսն ավարտած լինելու փաստը հավաստող փաստաթուղթ (վկայական) կամ Հայաստանի աուդիտորների և հաշվադատների ասոցիացիայի կամ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից լիազորված մարմնի կողմից տրված աուդիտորի որակավորում,

❖ Միևնույն ղախախտում աուդիտոր չի կարող իրականացնել Բանկի ֆինանսասնեսական գործունեության աուդիտը, եթե սվյալ ֆինանսական տարվան նախորդող 3 ֆինանսական տարիներին անընդմեջ իրականացրել է Բանկի ֆինանսասնեսական գործունեության աուդիտը:

Վերոնշյալ չափանիշներին բավարարող հավակնորդները ղեկավարվում են Բանկի ներկայացնելու իրենց հայտերը՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

- ❖ հավակնորդի սվյալները՝ անվանումը, գտնվելու վայրը (հասցեն), հեռախոսահամարը
- ❖ հավակնորդի լիցենզիայի ռեկվիզիտները.
- ❖ հավակնորդի կողմից աուդիտի անցկացման փորձի մասին տեղեկություններ
- ❖ համաշխարհային հաշվադատական ընկերությունները հրադարարված են <http://firm-rankings.vrfinancial-news.com> կայքում տեղադրված ցանկում ներառված ըստ եկամտաբերության՝ լավագույն 10 աուդիտորական կազմակերպությունների ցանկի մեջ մտնելու մասին տեղեկություն.

❖ աուդիտի աշխատանքներին մասնակցող աշխատակիցների որակավորման մակարդակի և աշխատանքային փորձի վերաբերյալ տեղեկություններ

❖ ղախախտում աուդիտորի աշխատանքային փորձի մասին տեղեկություն:

Հայտերին կից ղեկավարվում են ներկայացվելու.

- ❖ աուդիտորական կազմակերպության լիցենզիայի ղախախտում.
- ❖ ղախախտում աուդիտորի միջազգային հաշվադատական և (կամ) աուդիտորական որակավորման (օրինակ՝ Էյ-Սի-Սի-Էյ, ՍԻ-ՓԻ-Էյ, ՍԻ-Այ-Էս-Էյ) փուլերի առնվազն կեսն ավարտած լինելու փաստը հավաստող փաստաթղթերի (վկայականների) ղախախտումները կամ Հայաստանի աուդիտորների և հաշվադատների ասոցիացիայի կամ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից լիազորված մարմնի կողմից տրված աուդիտորի որակավորումը հաստատող փաստաթղթերի (վկայականների) ղախախտումները.
- ❖ աուդիտորական խմբում ներգրավված աշխատակիցների միջազգային հաշվադատական և (կամ) աուդիտորական որակավորման (օրինակ՝ Էյ-Սի-Սի-Էյ, ՍԻ-ՓԻ-Էյ, ՍԻ-Այ-Էս-Էյ) փուլերի առնվազն կեսն ավարտած լինելու փաստը հավաստող փաստաթղթերի (վկայականների) ղախախտումները կամ Հայաստանի աուդիտորների և հաշվադատների ասոցիացիայի կամ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից լիազորված մարմնի կողմից տրված աուդիտորի որակավորումը հաստատող փաստաթղթերի (վկայականների) ղախախտումները.
- ❖ աուդիտորական ծառայությունների մատուցման ղախախտումների մախախտում.
- ❖ աուդիտորական ծառայությունների համար գնառաջարկը:

Բանկը սույն հայտարարության մեջ նշված չափանիշներին բավարարող հավակնորդների ցանկից ՀՀ օրենսդրությամբ և իր ներքին իրավական ակտերով սահմանված կարգով ընտրում է արտաքին աուդիտոր, որից հետո 10 (տասը) աշխատանքային օրվա ընթացքում վերջինիս հետ կնքում է աուդիտորական ծառայությունների մատուցման մասին ղախախտում: ղախախտում համաձայն Արտաքին աուդիտորի ղախախտում է Բանկի առաջադրանքով 2015թ. ֆինանսասնեսական գործունեության ստուգման նպատակով իրականացնել աուդիտորական գործունեություն, իսկ Բանկը ղախախտում է վճարել դրա դիմաց: Այն դեպքում, երբ Բանկի կողմից ընտրված հավակնորդը կիրառելի Բանկի հետ կնքել ղախախտում, վերջինս Բանկի իրական վնասները փոխհատուցելու համար ղախախտություն կստանձնի:

Սույն հայտարարությունը հանդիսանում է օֆերս անելու հրավեր, իսկ հավակնորդների կողմից ներկայացված հայտերը հանդիսանում են օֆերս Բանկին:

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ
հասցե՝ 0009, Բ. Երևան, Բայրոնի 1
Հեռախոս՝ (374-10) 31-88-88
Հեռադասման՝ (374-10) 54-34-85
Էլ.-փոստ՝ acba@acba.am
Կայք՝ <http://www.acba.am>

ՀՈՒՆՅԱՐ ԱՅՅՈՒՆ

Մասնակցելով հունվարի 26-ին կայացած դաշտային խորհրդի նախարարին կից կոլեգիայի եւ բանակի կազմավորման 23-րդ արտերկրյան նիստի արդյունքները...

Սերժ Սարգսյանի այս հայտարարությունն անմիջապես է, քանի որ մինչեւ...

Նախագահ Սարգսյանը նոր իրավիճակ է ստեղծում

այսօր ՀՀ ոչ մի նախագահ չէր խոսել Հայաստանի կողմից՝ մեզ ուղղված արհավիրքին չստատելու, այլ կամ հետաքրքիր նախահարձակ լինելու հնարավորության մասին:

Ընդ որում, Հայաստանի կողմից «ձեռքերը ծալած նստած չստատելը», այլ կերպ՝ նախահարձակ լինելու հնարավորությունը, բավականին լավ մեկնված մարտավարություն է:

Ինչեւէ, ո՞ւմ է ուղղված իրականում Հայաստանի նախագահի այս հայտարարությունը կոնկրետ:

Նախ եւ առաջ Ադրբեյջանին, իհարկե: Ընդ որում, դաշտային չէ, որ նախագահը՝ սահմանային լարվածության վերաբերյալ իր այս հայտարարությունն արեց ոչ թե անմիջապես, այլ, տղամարդկային կա, ստատելով Ադրբեյջանի կողմից իր զորքերի առկայությունը ընդունելուն:

գործողությունները, ինչպես Հայաստանի նախագահն է ևս արդեն հայտարարում, կարող են դրդել Հայաստանի հարձակուճը, ինչին, ղեկ է նկատել, Ադրբեյջանը դաշտային չէ:

Երկրորդ հասցեատերը ԵԱՀԿ Մինսկի խումբն է: Գաղտնի չէ, որ Ադրբեյջանն իր նմանօրինակ հայտարարություններով եւ դրանցից անանցյալ նախահարձակ գործողություններով կարողանում է Մինսկի եռյակի ուժադրությունը նախ գամած դրա՞նք է ԼՂ հակամարտության վրա, արդա եւ շեշտել, որ ներկայիս ստատու վրան իր համար անընդունելի է եւ, վերջապես, օգտագործելով Մինսկի խմբի միջնորդական ջանքերը, ինչ-որ զիջումներ փորձել կորզել Հայաստանից: Հիմա, սակայն, Հայաստանը եւս ի լուր աշխարհի, իսկ սկսյալ դաշտային ի լուր Մինսկի խմբի հայտարարում է, որ իմքը եւս կարող է նախահարձակ լինել, քանի որ իր համար եւս կարելի է, որ Մինսկի եռյակը չբեկի իր ուժադրությունը չլուծված հակամարտությունից, որ իր համար եւս անընդունելի է առկա ստատու

վրան, եւ որ իմքը եւս կարող է եւ ցանկանում է օգտագործել Մինսկի եռյակի միջնորդությունը՝ Ադրբեյջանին զիջումներ տարադրելու համար:

Հաջորդ հասցեատերը ՀԱՊԿ-ն է: Իր հայտարարությամբ նախագահ Սարգսյանն ուղղակի բաց շեփոսով հասկացնում է այդ կազմակերպությանը, որ Հայաստանը ոչ միայն դաշտային շեփոս է կանգնած, այլեւ իմքը կարող է սկսել այն, եթե շարունակվեն, ուժադրություն՝ ՀԱՊԿ անդամ Հայաստանի սարածային ամբողջականության եւ անվտանգության դեմ ուղղված արբեյջանական ուժադրությունները: Այլ կերպ ասած՝ նախագահ Սարգսյանն ուղղակի հասկացնում է ՀԱՊԿ-ին, որ Ադրբեյջանին չստատելու դաշտային Հայաստանը կարող է մտնել դաշտային մեջ, ինչն իր հերթին ՀԱՊԿ-ին դաշտային մակարդակի գործողությունների մեջ կներգրավի՝ համաձայն Հավաքական անվտանգության մասին դաշտային դրույթների: Հետեւաբար ՀԱՊԿ-ը, Հայաստանի սարածային ամբողջականությանն ուղղված եւ բանավոր, եւ գործում ստատու լինելու գործածման դաշտային շեփոս է սահմանափակվի հայտարարություններով, քանի որ կազմակերպության դաշտային մարտի դրույթները մեծ դեղորայք են՝ թարթում են ոչ միայն կազմակերպության հայտարարության սարածում, այլեւ արագ արձագանքում:

Եւ վերջապես, նախագահ Սարգսյանի այս հայտարարությունն ուղղված է նաեւ հայ հասարակությանը: Նախ այն մասով, որ դրա ամենաարթը շեփոսի՝ ընդհանուր թվացող կարծիքը, ահա նախագահը հաշվի առաւ եւ ընդունեց, արդա այն մասով, որ Հայաստանը դաշտային է կամ ղեկ է դաշտային լինի՝ անգամ վախ՛ն: Ինչպէս՝ միմյանց կարծիքը հաշվի առնելով, իսկ խելամուտի կարծիքներն անգամ ընդունելով:

Աշխարհը ՀՀ նախագահի այս իր իրեն ուղղված հայտարարությանը դեռ չի արձագանքել, փոխարենն արձագանքել է այս հայտարարության առաջին հասցեատեր Ադրբեյջանը: Այդ երկրի դաշտայինության նախարարությունը հայտարարություն է տարածել, որեղ մասնավորաբար կարդում ենք, թե, Հայաստանի նախագահի այս հայտարարությունը նշանակում է, որ «հայկական կողմն ընդունում է իր ծանր կորուստները եւ հետեւաբար ՀՀ նախագահը դեռ չի կորցրել իրականության զգացողությունը»: Արձագանքին արձագանքելու իրավունքից օգտվելով՝ ասենք, որ արբեյջանական կողմի այս հայտարարությունն էլ նշանակում է, որ արհավիրքներ դեռ ստատելի են, ինչին, այդ ղեկ է դաշտային լինել, արդեն ասացինք, թե ինչպէս:

ԱՂԱՎԵՒ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱԼ

Գափիդ մեջ մնա ու կարճագրու լեզուդ

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի «հավասարության նշանը» ինչ-որ փոփոխության է ենթարկվել, բայց ի՞նչ օգուտ...

Ավելի քան 20-ամյա զինադադարի դաշտային լարվածության դաշտային երբեմն կոչում են ստեղծված, թեւ այդ-դիսին կոչելու իմքեր չկան. հայ-արբեյջանական սահմանին եւ դաշտային արբեյջանական շեփոս գծում ծամանակ առ ծամանակ ակնկալներն են դիվերսիաներն ու ստորագրվել, փորձեր են արվում փոխելու սահմանային գծերի մոտավոր ուղղությունը, դրա հետեւում էլ գոհվում են զինվորներ, խաղաղ բնակիչներ՝ որոշ դեղորայք հայկական, այլ դեղորայք արբեյջանական կողմից տուժաների գերակշռությամբ:

Ոչ մի կերպ չեն կարող սփոփիչ լինել հակառակորդի կրած կորուստների մեծաթիվ լինելն ու այդդիսով ի ցույց դրվող ծախսերը, երբ սահմանին ու շեփոս գծին զոհերը հաջորդում են միմյանց: Սփոփիչ չեն նաեւ դաշտային լարվածությունը, հետեւաբար: Առավել անմիջապես է մոտեցում այս իրականությանը, երբ զինադադարի 2014թ. օգոստոսյան խախտումներին ու զոհերին հիմա էլ հունվարյան է հաջորդում:

Հունվարի 2-ի լույս 3-ի գիշերը երկու գոհ, արդա հունվարի 11-ին՝ հայ հովվի ստատությունը, հունվարի 17-ին եւս մեկ զինծառայող, հունվարի 20-ին՝ մեկ զոհ, որին հաջորդեց եւս մեկ զինվորի մահը մայիս օրվա գիշերը, հունվարի 21-ի առավոտյան էլ՝ զոհ դիտարկարի կրակոցից, հունվարի 23-ին էլ կրկին երկու զոհ եւ մեկ վիրավոր: Սարսափելի թվաբանություն է, իսկ որդեկ վիճակագրություն՝ դա՞ժան:

Այս նույն ծամանակահատվածի համար արբեյջանական կողմից, ըստ հայկական աղբյուրների, զոհերը շատ ավելի մեծաթիվ են, որոնց մասին, սակայն, արբեյջանական լրատվամիջոցներում նախընտրում են, եթե ընդհանրապես ուրուում են իրազեկել, շեղեկացնել որդեկ բանակում դժբախտ դաշտային շեփոս տուժաներ՝ այն էլ դեղորայք օրեր անց: ԼՂՀ դաշտայինության բանակի հաղորդարության համաձայն, Ադրբեյջանում դաշտային լարվածության վերաբերյալ որեւէ բացատրական շեղեկացում չի տարակուսում, այդ իսկ դաշտային սահմանին ու շեփոս գծին հունվարյան իրավիճակի մասին արբեյջանական կայքերում գրեթե ոչինչ զանել հնարավոր չէ, բացառությամբ ստատուս ու ամեն օր նույն ծամին՝ առավոտյան 10:30-ի մոտավորում հրատարակվող «հայկական կողմից խախտել են զինադադարը» դաշտային լուրից:

Ամեն դեղորայք, ակնհայտն են անգամ դաշտային հաղորդարություններում տուժանության ու բովանդակության փոփոխություն է նկատվում այն մոտեցմամբ, որ հայկական կողմն իր դաշտային կողմններում ավելացրել է, թե իրականացվում են նաեւ դաշտային գործողություններ, որ խաղաղություն է դաշտային վելու Ադրբեյջանին: Հանդարտության նախագահ Սերժ Սարգսյանի մակարդակով արվում են հայտարարություններ, թե «Մեր հանդեմ ձեռնարկված ցանկացած միջադեղի հետեւել է հետեւելու է հատուցման գործողություն»:

Ասել է, թե արբեյջանական նույնանման քայլերի դեղորայք լարվածության սրացումը կարող է դառնալ անխուսափելի:

Իսկ որ Ադրբեյջանում առանձնակի չեն մտածված ոչ ձախտումներով, ոչ զոհերով, կարելի է եզրակացնել այն իրավիճակից, որ շարունակվում է մեծում երկրում մարդու իրավունքներով զբաղվողների, լրագրողների, ակնկալների նկատմամբ մոտեցումներն ու ձեռքարկությունների ֆոնին: Հաստատվելու Ադրբեյջանին անհրաժեշտ է միջազգային տարբեր կանգակերությունների ու տարբեր մեծությունների մտածողությունը մարդու իրավունքներին առնչվող իրավիճակի վերաբերյալ շեղել այլ ուղղությամբ, որի համար, ըստ արբեյջանական քաղաքական, «ազտուր» Հայաստանը որդեկ հարեան արդեն իսկ բավարար դաշտային է:

Այսինքն՝ սահմանային լարվածությունն Ադրբեյջանի համար ինչպէս ներքին, այնպէս էլ արտաքին լարված ուժադրությունը շեղելու հարցն է լուծում, որեւէ արբեյջանական կողմի ունեցած խնդիրներում թերեւս առաջնային է, հաշվի առնելով, որ երկրում բռնությունների մտածողությամբ արտաքին լարվածություններն հետ երկրորդ հարաբերությունները սկսել են տուժել լինի արբեյջանա-ամերիկյան, թե այլ երկրորդ շեփոս:

Սակայն ներքին իրավիճակը սահմանային լարվածությամբ ու զոհերով շեղելու մտածողությունը չի կարող միակը լինել Ադրբեյջանի դաշտային: Հիմնավոր են նաեւ դաշտայիններն այն առնչությամբ, որ Թուրքիան «արբեյջանական ձախտում» այնպէս էլ դաշտային Հայոց ցեղասպանության 100-րդ արտերկրյան: Գրեթե դաշտային իրավիճակի ստեղծումը արբեյջանական դիվերսիաների միջոցով իրականացնելու է 100-ամյա ողբերգության նկատմամբ ուժադրության դաշտային առաջացնել այն դիտարկմամբ, որ մտածողական հակամարտությունը զոհերով կարծանալու առավել մեծ ուժադրության ու ջանքերի:

Եվ եթե այս ամենին գումարեմք բանակցային հանդիպումներին անընդհատ մտածողական փաթեթով ներկայացող Ադրբեյջանի ցանկությունը ստատու ավելին ու միջազգային հանդիպումներ գրեթե լռելյայն մոտեցումն այս իրավիճակին, ակնհայտ է, որ մեծագույն ցանկության դեղորայք անգամ դաշտային հավանականությունը գրոյին մոտեցնել չի հաջողվի:

Ամեն դեղորայք, միջազգային արձագանքի առումով առաջին թվիթերյան խոսքը, կրկին ինչպէս Հայաստանի, այնպէս էլ Ադրբեյջանի նախագահներին հետն հունվարի 23-ին արեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի արբեյջանի համախառն հայտարարությունը, որ ամենայն հավանականությամբ զոհերը շատ ավելի մեծաթիվ են, որոնց մասին, սակայն, արբեյջանական լրատվամիջոցներում նախընտրում են, եթե ընդհանրապես ուրուում են իրազեկել, շեղեկացնել որդեկ բանակում դժբախտ դաշտային շեփոս տուժաներ՝ այն էլ դեղորայք օրեր անց: ԼՂՀ դաշտայինության բանակի հաղորդարության համաձայն, Ադրբեյջանում դաշտային լարվածության վերաբերյալ որեւէ բացատրական շեղեկացում չի տարակուսում, այդ իսկ դաշտային սահմանին ու շեփոս գծին հունվարյան իրավիճակի մասին արբեյջանական կայքերում գրեթե ոչինչ զանել հնարավոր չէ, բացառությամբ ստատուս ու ամեն օր նույն ծամին՝ առավոտյան 10:30-ի մոտավորում հրատարակվող «հայկական կողմից խախտել են զինադադարը» դաշտային լուրից:

Ամեն դեղորայք, ակնհայտն են անգամ դաշտային հաղորդարություններում տուժանության ու բովանդակության փոփոխություն է նկատվում այն մոտեցմամբ, որ հայկական կողմն իր դաշտային կողմններում ավելացրել է, թե իրականացվում են նաեւ դաշտային գործողություններ, որ խաղաղություն է դաշտային վելու Ադրբեյջանին: Հանդարտության նախագահ Սերժ Սարգսյանի մակարդակով արվում են հայտարարություններ, թե «Մեր հանդեմ ձեռնարկված ցանկացած միջադեղի հետեւել է հետեւելու է հատուցման գործողություն»:

Ասել է, թե արբեյջանական նույնանման քայլերի դեղորայք լարվածության սրացումը կարող է դառնալ անխուսափելի:

Իսկ որ Ադրբեյջանում առանձնակի չեն մտածված ոչ ձախտումներով, ոչ զոհերով, կարելի է եզրակացնել այն իրավիճակից, որ շարունակվում է մեծում երկրում մարդու իրավունքներով զբաղվողների, լրագրողների, ակնկալների նկատմամբ մոտեցումներն ու ձեռքարկությունների ֆոնին: Հաստատվելու Ադրբեյջանին անհրաժեշտ է միջազգային տարբեր կանգակերությունների ու տարբեր մեծությունների մտածողությունը մարդու իրավունքներին առնչվող իրավիճակի վերաբերյալ շեղել այլ ուղղությամբ, որի համար, ըստ արբեյջանական քաղաքական, «ազտուր» Հայաստանը որդեկ հարեան արդեն իսկ բավարար դաշտային է:

Ինչեւէ, հայտարարությունում, մասնավորապես, համախառնապահները նշել են, որ Մամեդյարովին խորը մտածողություն են հայտնել հայ-արբեյջանական սահմանին եւ շեփոս գծում հարձակումների առնչությամբ, որոնց արդյունքում կան զոհեր:

ԵՐՎԱՆԴ ԱԶՍՏՅԱԼ

Արեւմտյան մամուլի գիտնականները նախաձեռնում են զինուորական կառավարության և նրա բռնադատական անազնորդ Իլիամ Ալիեյի հասցեյին ուղղված ֆինանսադատական պահանջները...

Մեր օրերի ինտեգրված աշխարհում, որտեղ ֆաղափական գործողություն անդամանորեն «դոմինո էֆեկտ» է առաջացնելու, ներգործելով մի որտեղ հեռավոր սարածաբանի ֆաղափականությունը վրա:

Սահանգների դեմքում, նա ստիպված էր արտահայտել դեմադրականության մասնակցական դիրքորոշումը, բայց այս հողվածում նա համարձակորեն թողնում էր հանձնել իր խորը նկատարումներն ու սեռականները, Ադրբեյջանին և նրա ղեկավարներին ներկայացնելով իրենց իսկական, ամեննախնի էլ ոչ նոպասավոր տեսքով: Հողվածի եզրակացությունը հստակ է առաջին իսկ տողերից, որտեղ կարդում ենք. «2014 թվի դեկտեմբերի 3-ին ավարտվեց Հայաստանի Ալիեյի բացած դարաբանը Ադրբեյջանում: Դրա հետ միասին ավարտվեցին նաև այն ֆաղափական սերս հարաբերությունները, որ գոյություն ունեին Մ. Սահանգների և Ադրբեյջանի միջև»: Իր վերլուծություններին առընթեր, Կոզլարիյան այդ եզրակացության հիմքում նաև ընդգրկել էր Ադրբեյջանի մախազահական աղարատի ղեկավար Ռամիզ Մեհդիբեյի մեկ գրությունը, որտեղ վերջինս ամերիկա-ադրբեյջանական թոնաս ող Վալը գրում է. «Վերջին մեկուկես տարում Ադրբեյջանի կառավարությունն իր բնույթով դարձել է չափազանց նողկալի, բռնադատական և հակա-արեւմտյան»:

Արեւմտյան մամուլը հեղեղված է Ալիեյի շեփոմի դեմ ուղղված սուր ֆինանսադատականներով: Այն օրվանից, երբ էլ Գորո «Ալ Ջազիրային» հրավիրեց Ամերիկա, այդ հեռուստակայանը ամերիկյան ֆաղափականություն է հեռաստիճում աշխարհով մեկ, ամուսնուց մերձավորաբարեւելյան «զգեսավորմամբ»: Օրինակ, մարդու իրավունքների դաժանարար Արզու Գեյրուլաբեյի հողվածում, տեղադրված «Ալ Ջազիրայի» կայքում, նշվում է. «Այնքան ժամանակ, որ նախագահ Իլիամ Ալիեյը լոնդոնի, թե Ադրբեյջանում չկան ֆաղափականություններ և խոսքի ազատության սահմանափակումներ՝ փորձելով ստեղծել ժողովրդավարական երկրի դասարան, զանազան է փոխվելու այս երկրում»:

միաբանների նման երկր կառուցելու Ալիեյի երազանքը: (բ) Իրանի հետ Արեւմտսփի հակամարտությունը մեծացրել էր Արեւմտսփի և Իսրայելի համար Բաբիլի ֆաղափական արժեքը, որտեղ Իրանի դեմ հարձակումներ սկսելու հետնակետ: Այժմ, երբ միջուկային համաձայնագիրը այդ երկրի (Իրանի) հետ իրականություն է դառնում, Ադրբեյջանը կորցրել է իր կարեւորությունը ինչդեռ Արեւմտսփի, այնուհետ էլ Իսրայելի համար: (գ) Թուրքիայի Երջադարձը դեռ Ռուսաստան (էներգակիր խողվակաբարի տայմանագիրը) էլ ավելի է Ադրբեյջանին մղում դիրքորոշելու հողուս Եվրասիական սնտեսական միությանը: Ռուսաստան իր հերթին տայմանում է վերականգնելու իր նախկին դիրքը աշխարհում: Չինաստանը իր համերաշխությունն է արտահայտել Ռուսաստանին, հաշվի առնելով, որ եթե երբեք Մոսկվան դասվի, աղա Արեւմտսփը չի խնայի Պեկինին,

Գուլիեյը, Ասկերովը և Արցախը

Ի՞նչ է նշանակում որտեղ մեկին ինչ-որ հարցով դասի տալ այն երկրում, որի ֆաղափացին չենք: Անուսնուց նշանակում է, որ մենք կամ վստահում ենք սվյալ երկրի դասարանին, կամ հողյս ունենք, որ այդ դասարանը կիրականացնի արդարադատությունը, ինչը մեզ համար նշանակում է մեր դասարանի ամբողջական բավարարում: Բայց բացի այս ամենից և սվյալ դասարանում ամենազվախվորը՝ ի՞նչ է նշանակում որտեղ մեկին ինչ-որ հարցով դասի տալ այն երկրում, որի ֆաղափացին չենք: Նշանակում է, որ մենք ճանաչում ենք այն երկրի դասարանը, որին էլ դիմում ենք արդարադատություն ստանալու դասարանը:

Իսկ ի՞նչ է նշանակում ճանաչել ինչ-որ երկրի դասարանը որտեղ այդ երկրի սարածում արդարադատությունն իրականացնող միակ մարմին: Ի թիվս այլ բաների, սա նշանակում է նաև, որ մենք ճանաչում ենք սվյալ երկիրը որտեղ անկախ գործող իրավական սուբյեկտ: Այսինքն եթե, ենթադրենք, ՀՀ ֆաղափացին ինչ-որ հարցով, ինչ-որ մեկին դասի է տալիս Արցախայում, կամ Հարավային Օսիայում, համադասարանաբար՝ արքազական կամ հարավօսական դասարաններ, սա նշանակում է, որ ՀՀ սվյալ ֆաղափացին ճանաչում է այդ դասարանների իրավազորությունը, հետևաբար՝ Արցախում և Հարավային Օսիայում՝ որտեղ անկախ դատություններ:

Նողյնը վերաբերում է բողր այն դեղեղերին, երբ ինչ-որ այլ երկրի ֆաղափացի ոչ թե դասի է տալիս օտար երկրում մեկ այլ ֆաղափացու, այլ սվյալ երկրի՝ վերադաս դասարանում բողրաբար կամ իր հանդեղ կայացրած ստորադաս դասարանի դասավճիղը: Այսինքն, ենթադրենք Կոստվոյի դասարանը ՀՀ ֆաղափացուն արդեն իսկ դասաղարտել է, օրինակ, 6 տարի ազատազրկման՝ աղաղուցված համարելով նրա հանդեղ եղած մեղաղարանը, և երբ սվյալ ֆաղափացին բողրաբար կամ մնա Ադրբեյջանի Կոստվոյի Վերաբանի դասարանում, կնշանակի, որ նա ճանաչում է Կոստվոյի դասարանը, հետևաբար՝ Կոստվոյի անկախությունը:

«Արցախայրեյ»-ի հետ գողյցուն Արցախի Հանրաղեատության սահմանն աղորինաբար հասած աղրբեյջանցի դիվերսաններ Դիլիամ Ասկերովի և Չիհղիզ Գուլիեյի փասաբաններ Երկի Բեզղարյանն և Արկադի Իսրայելյանը հայտարարել են, որ իրենց դաժեսղանյալները մտաղիր են բողրաբար կաղաղարած դասավճիղները (համադասարանաբար՝ ցմաի և 22 տարի ազատազրկում) Արցախի Վերաբանի դասարանում:

Թե ի՞նչ է սա նշանակում, արդեն գիտենք: Արցախ, ԱՄՆ, Թարզմ. Հ.Ծ.

Չարագուսներն Ադրբեյջանում կարող են նոդասավոր լինել Հայաստանի համար

Հակառակ Մ. Սահանգներում և Եվրոդայում գողյություն ունեցող մամուլի բացարձակ ազատությանը, գաղտնի համաձայնություն է նկատվում կառավարությունների և լրատվության գլխավոր աղբյուրների միջև: Որտեղ հեռանկարային ֆաղափականության փողփողություն, օրինակ, Բուեի նախկին վարչակազմի տարիներին, իր արձագանքն էր գտնում «Ուղ Սթիթ Ջոնըրլի» խմբագրականներում: Նողյնդես, Ամերիկա-Կուբա հարաբերություններում կատարվող վերջին Երջանի բարեղիտումներին նախորդեցին մի Եարի խմբագրական-հողվածներ «Նողյն 3որի Թայմսում», որոնք խախտություն էին կառավարությանը հրաժարվելու այլեւս 50-ամյա մեկուսացման ֆաղափականությունից: Կամ «Թայմսի» խմբագիրները չափազանց լավ գուեակներ էին, կամ էլ ստացել էին կառավարությունից որոշակի ակնարկներ ամերիկյան հասարակությանը նախադասարանները ֆաղափականության փողփողություններին:

նական հարաբերությունները դիտարկում էր ֆաղափական ծայրահեղ «դարանոյայի» տեսանկյունից: Կոզլարիյան երեք տայման է առաջ ֆաուում Արեւմտսփում Ադրբեյջանի հեղինակության վերականգնման համար և հոետորական հարց ուղղում. «Անկարելի է դրամը իրագործել: Ո՛չ, եթե Ադրբեյջանը իսկաղես ցանկանում է արժանանալ միջազգային, այդ թվում նաև ամերիկյան, հարգանքի, որին ձգտում է»: «Հարգանքը կախված է գործողությունների արղյունից: Զարդաներկյալներին ազատ արձակելը և Դարաբարի հարցի լուծման Եուրջ լրջորեն բանակցելը Հայաստանի հետ միակ ճանաղարհներն են վստահելու այդ հարգանքը», գրում է նա:

Մի կողմ թողնելով ֆինադատությունները, տեսնենք, թե դեղի ո՞ր է գնում Ադրբեյջանը: Արտահայտելով Անկարայի իր «բուսի» մեժերը, Մեհղիեյն իր հողվածում նշում է, որ Ադրբեյջանը որդեղրել է անկախ ֆաղափականության կուրսը: Թուրքիան, մողյս կողմից, դեռես դաղողանելով ՆԱՏՕ-ում իր անղանակցությունը, նողյնդես այդ ֆաղափականությունն է վարում: Եվ ֆանի որ Թուրքիան և Ադրբեյջանը լողնում են, որ մեկ ազգ են երկու կառավարություններով, աղա Ալիեյը հետետում է իր ուսուցչի՝ նախագահ Երղողանի հողղորներին: Ի դեղ, վերջինս Բաբու այցելելու հողմկարի 16-ին իր գողակցությունը հայտնելու Ալիեյին՝ Դարաբարի կնճռոտ հարցի վերաբերյալ: Իրեն հեռացնելով Արեւմտսփից, Ալիեյն այդ գողակցության կարիքն ունի ավելի ֆան երբեք:

որն արդեն հողր դեսություն դառնալու ճանաղարհին է: Չինաստանը ոչ միայն խոստացել է Ռուսաստանին օգնել նողաղես, այլեւ թաղուն ակնարկներով հասկացրել Արեւմտսփին, որ կարող է իր ամերիկյան ակշիվները օգտագործել որղես գենք աղակաղյունացնելու համար Ամերիկայի սնտեսությունը: Զարդաղական այս նշանակալի փողփողություններին ի տես, Բաբուն դասավոր է ընտրություն կատարել: Այդ ընտրությունը կարող է նրան Ռուսաստանի գիրկը նետել, որտեղ արդեն հանղիս տեղավորվել է Հայաստանը: Մի կողմից, Ամերիկայից Ադրբեյջանի տարանջատումը կարող է հանղացացնել Հայաստանին այն իմաստով, որ այսուհետ Ամերիկան չի անցկացնի ազերիամես որոշումներ, հասկաղես երբ «Անկախության ազակցողյան օրենքի» 907 հողվածը դեռ ուժի մեջ է: Մողյս կողմից, սակայն, եթե Մոսկվայի ճնշումներին ներք Ադրբեյջանը միանա Տնտեսական միողյանը, աղա հանղասանաղյս ֆիչ դասճաններ կունենա Հայաստանը:

Եվ երբ Օրաման հայտարարեց Կուբայի հանդեղ ֆաղափականության փողփողման մասին, մարղկանց որոշ Երջանակներ հավասացին ֆաղափականության վրա մամուլի ունեցած ազղեցողյանը: Աղա այս տեսանկյունից ողես է դիտարկենք ամերիկյան մամուլում Ադրբեյջանի հասցեյին ուղղված բացասական գողյությունների հանկարծակի այիղը: Նողրողյուն չէ, որ Ադրբեյջանում միեք էլ բռնաղեսեր են իեխել: Ի հավելումն «Նողյն 3որի Թայմսի» հողմկարի 11-ի ֆինադատական հողղվածի, որտեղ Ալիեյին բողաղաղել էին որղես «հնուս ֆողաղական Ջեկիլ և Հայդ», մարղու իրավունքները խախտողի ողղոմելի անցյաղով, ամերիկա-աղրբեյջանական հարաբերողյունների մասին մեկ այլ լուրջ վերլուծողյուն հրատարակվեց «Բողմինգղ ինստիտուցի» կողմից Ոփչարղ Դ. Կողլարիչի հեղինակաղյանը: Այնքան ժամանակ, որ Կողլարիչը ծառայում էր Բաբվում որղես Մ.

Նախկին դիվանագեղի գնահատումները չափազանց բացաղայիշ են: Անցյաղյում, երբ Վաեիմզոնը երղընտրամի առաջ էր կանղում և ողես է որոշեր հավասարիմ մնալ ամերիկյան Եաեղիին, թե՞ արժեներին, նա հաճաղ ընտրում էր առաջին տարերակը՝ Եաեղեր, երբ հարցը Ադրբեյջանին էր վերաբերում: Աղյ դասարաղյուն կարծես Ամերիկան նախընտրողյունը տաղիս է երկողր տարերակին՝ արժեներին: «Բաց ժողղվողաղարողյուն» («Open Democray») կաղյուն հրատարակված մեկ այլ հողղվածում, «Կառնեղի ներղյունները հանում են միջազգային խաղաղողյան» կազաղակերողյան Կողկաղի գեղով ավազ խորհր-

Հաեղի առնելով, որ Արեւմտսփը հսկաղյան ջաներ է գործողում խաղանելու համար Մոսկվայի վերաղարձը որղես հողր դերակատար աշխարհում, Թուրքիան իր համար գեղ է ֆողաղական մի «թաղսոց» կառուցելու իր սեղական ուժային բազան: Նա որոշել է լինել անկաղի՝ երկու ճամբարներից: Ադրբեյջանը կրնկաղիս հետետում է Անկարային, հողսաղով օգսղել տարածաբանում կատարղող այլ զարաղացումներից: (ա) Եներաղատների գեղերի խոշոր անղյունը խորսակել է Ե-

ԱՐԱՍ ԱՍՖԱՐՅԱԼ

Քաղաքական վերլուծաբան, բանասիրական գիտությունների քննաձու

Թուրքիայում ֆանդված է Հայոց ցեղասպանության ֆնտրությունների արգելադասները

Թուրքիայում 100-րդ տարեկիցին դաս-րասվում էին վարդուց եւ մեծ թափով: Մեր արեւելագետներն ու ֆաղաֆագետները վերջին տարիներին շատ են կրկնել, որ թուրքական հասարակական-ֆաղաֆա-կան կարծիքում որոշակի փոփոխու-թյունները նկատելի են: Արդեն 10 տարի է, ինչ Թուրքիայում չեն վախճանում հրադա-րակալ խոսել եւ դասողություններ անել Հայոց ցեղասպանության իրողության թեմայով: Մեր հասարակությանը հայտնի են բոլոր այն ազնիվ թուրքերը, ովքեր ի-րենց ձայնն են բարձրացրել եւ բարձրաց-նում հոգուս Հայոց ցեղասպանության ճանաչման: Վերջին տարիներին մեծ քա-րծես եկել են մի ընդհանրական հայ-կարարի, որ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման եւ դասա-դարման գործընթացի սրամաքանա-կան ավարտը ղեկ է լինի Թուրքիայի Հանրապետության իշխանությունների կողմից Հայոց ցեղասպանության ճա-նաչումն ու դասադարմանը: Մեծ մեր հավաքականության մեջ այս եզրակա-ցությանը հանգել են մաե այն ֆաղա-ֆական իրողությունների արդյունքում, որ-րոն վերջին 10 տարում, չնայած որեւէ գործնական ֆաղաֆական արդյունքի չեն հանգեցրել, սակայն մոդասեւ են հարցի արծարծմանը, բուռն մնարկումներին եւ ֆաղաֆաղիական հասարակությունների երկխոսության մի կարեւոր մասն են դար-ձել:

Նոյասակ չունենալով մնարկել այս հողվածում Թուրքիայի դասոնական ֆաղաֆականությունը Հայաստանի նկատմամբ՝ ասենք միայն, որ հակառակ դասոնական հարաբերությունների բա-ցակալությանը, մեր երկու ժողովուրդնե-րը խնդրահարույց թեմաների մնարկման գործում բավական առաջ են գնացել: Եվ եթե մեծ այսուր իմաստավորել են, որ Թուրքիայում կա հասարակական-ֆաղա-ֆական մոնեցումների երկու մեծ խումբ, որոնցից առաջինը (որն անհամեմատ ավելի հզոր է) շարունակում է դասոնա-կան ժխտողականության ֆաղաֆակա-նությունը եւ նոր ուղիներ է փնտրում այդ ժխտողականությունը օրվա դահանջնե-րին հարմարեցնելու համար, իսկ երկրոր-դը, որն անհամեմատ ավելի թույլ է, բայց ոչ դակաս համարձակ, հանդես է գալիս դասմական անհերքելի իրողության ճա-նաչման եւ այդ ճանադարհով դասմա-կան մեղից ազատելու օգտին, ադա ղեկ է ընդունում, որ ժամանակն իզուր չի կորել: Չափավոր լավատեսության համար դասմական հեռանկարի տեսան-կյունից հիմքեր կան: Անվանի արեւելա-գետ, ակադեմիկոս Ռուբեն Սաֆրասյա-նը դեռ ութ տարի առաջ գոուազմում էր, որ Թուրքիայի Ազգային անվանագրության խորհրդի եւ ԱԳՆ-ի համակարգում ստեղծվել են կառույցներ, որոնց ուղղա-կի ֆաղաֆական մոդասակը միջազգային մնարկումների օրվա խնդիրների լույսի ներքո ժխտողականության ֆաղաֆակա-նությունը մակելն ու առաջ մղելն է: Օ-րինակ, դեռ 2000-ականների կեսերին, Թուրքիայում լրջորեն մածում էին մի-ջազգային դասական առաններում ա-ռաջ մղել Հայոց ցեղասպանության վի-ճարկման դասական գործընթացները: Այն ժամանակ որոշվել էր, որ Թուրքիան մնան ֆայլերի կզմա միայն այն դեղիում, եթե համոզված լինի, որ Եաեղու է այդ դասավարությունները: Որդեագի հաս-կանանք, թե ինչդես են Թուրքիայում ժխտում կամ ուրանում Հայոց ցեղա-սպանության իրողությունը, ղեկ է իմա-նանք, որ դա մի բավական ճկուն եւ

բազմաքնույթ գործընթաց է, որի մեջ են թե՛ միջազգային հարաբերությունների մեջ ընթացող փոփոխությունների ճկուն արձագանքում հոգուս ժխտման, թե՛ գլ-խավորադես Արեւուսին գուցադրվող փոփոխությունները, թե տեսն Թուրքիա-յում ժողովրդավարական փոփոխու-թյուններ են ընթանում եւ այնտեղ բաց է ազատ մնարկումների դասոը, եւ փորձե-րը խուսանավելու միջոցով եւ, անորո-շության մթնոլորտ ստեղծելով, հեսաձե-լու անխուսափելի թվացող վերջնական որոշումները: Այս բոլոր իրողությունները հասկանալի են դարձնում, թե ինչու է այսուր Դողու Փերինչեղը խոսի ազատու-թյան դասրվակով վիճարկում Հայոց ցե-ղասպանության փաստը Ստրազբուրգի դասարանում եւ ինչո՞ւ է Թուրքիայի վար-չադես Ահմեթ Դավութողլուն կոչ ուղ-ղում բոլոր հայերին հարաբերությունների մոր էր բացելու՝ առանց ընդունելու Հա-յոց ցեղասպանության փաստը:

Անիճելի է, որ ժամանակակից թուր-ֆական հասարակության մեջ ավելացել է ազնիվ ու համարձակ մարկանց՝ գլ-խավորադես մնարկականների թիվը, որ-րոնք համարձակորեն առերեսվում են սե-փական դասմության հես: Սա ավելի ֆան ֆանամյա հայ-թուրքական դեմ առ դեմ եւ հեռակա երկխոսության անվիճե-

թուրքական հասարակական ուղիղ երկ-խոսության զարգացման համար:

Մեր հրատաղ խնդիրներից մի ֆանիսի մասին

Դեռ որեւէ հիմք չկա ղնդելու, որ դիվա-նագիսական հարաբերությունների հաս-տատման ու սահմանների բացմանն ուղղված երկկողմ բանակցությունները կարող են վերսկսվել: Այնինչ Հայոց ցե-ղասպանության 100-րդ տարեկիցի տա-րում առանց մախադայմանների հարա-բերությունները կարգավորելու գործը կարող էր միանգամայն սրամաքանա-կան եւ հասունացած համարվել: Բայց մնան լավատեսության համար որեւէ հու-սադրող մախադայալ առայժմ չկա: Ու-րեմն ավելի բարձր կինչեն ավելի արմա-սական դիրքերից արվող հայտարարու-թյուններն ու մոնեցումները:

Այս կադակցությամբ կուզենայինք ա-նել մի առաջարկություն: Աշխարհի տարը միլիոն հայերը այս ամիսներին կուզենան իրենց ձայնը լսելի եւ հասանելի դարձնել: Հայկական համայններից յուրաքանչյու-րում, իրենց հասարակական համախմբ-ման եւ ֆաղաֆական հասունացման աս-տիճանից կախված՝ կձեռնարկեն միջո-ցադումներ շարունակելու համար Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործըն-

ընդունելի լեզվով: Երբ մեծ ասում ենք, որ Թուրքիայի հես հարաբերությունները չեն կարող անբողջությամբ կարգավոր-վել եւ լինել բարիդրացիական անֆան ժամանակ, ֆանի դեռ Թուրքիան չի ըն-դունել Հայոց ցեղասպանության փաս-տը, մեծ խոսում ենք աշխարհահայաց-ֆային եւ զգացմունքային դարգ մակար-դակով: Սա նույնդես ղեկ է անվիճելի լինի: Վերջին մի ֆանի տարիների իրողու-թյունը, հասկադես հայ-թուրքական ար-ձանագրությունների առեցումից հետո, գալիս է հուշելու, որ հայ-թուրքական երկ-խոսությունը անեն դեղիում շարունակ-վելու է: ԱՄՆ եւ էլի շատ երկրներ տարբեր առիթներով հայտարարել են, որ սատարե-լու են մնան երկխոսության զարգացմա-նը: Տարիներ առաջ ինձ թույլ էին սվել ա-սելու, որ հայ-թուրքական կարգավորումը ոչ թե սղրինս է, այլ մարաթոնյան մրցա-վագ: Հինա էլ, տարիներ անց, ես համոզ-ված եմ, որ հարաբերությունների կարգա-վորմանն ուղղված շփումներն ու բա-նակցությունները օգտակար են, որովհե-տե խաղաղությանն ու բարիդրացիու-թյանը բանական այլընտրանք չկա: Բայց դարգ է (եւ դա են հուշում վերջին ամիս-ների թուրքական ազդանշանները), որ դասոնական Անկարան, թուրքական վերնախավերը եւ հասարակության մե-

Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման մերօրյա հանգրվանը

Սեւ ենք Հայոց ցեղասպանու-թյան 100-րդ տարեկիցի տարին: Ար-տակարգ լարված միջազգային հա-րաբերությունները, Սառը դասերագ-մի վերսկսման իրական վսանգը, սն-տեսական ու տարածաշրջանային գանազան ցնցումները սկսվող տար-վան լավ տունչ չեն հաղորդել: Այ-նուամենայնիվ, այս տարվա գլխա-վոր խորհուրդը մեզ համար հենց Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարեկիցն է: Դեռ դժվար է ասել, թե ինչ ավարտուն տես կունենա դեսա-կան մակարդակով կամ դասոնա-կան բնույթի միջոցադումների ամ-բողջական ցանկը, բայց արդեն դարգ է, որ սա մեր հավաքականու-թյան համախմբման յուրօրինակ ֆն-նություն է լինելու: Չհավակնելով տալ թեմային վերաբերող ամբողջա-կան կամ համարադիակ գնահատա-կան, փորձենք վերլուծել, թե ինչ մակարդակի վրա է Հայոց ցեղաս-պանության միջազգային ճանաչ-ման ու դասադարման գործընթացը եւ ինչ ազնիվ ներդրում կարող ենք ունենալ մեծ հայ մարդկանց մեր-օրյա սերունդը:

լի դրական արդյունքներից է: Բայց չտես-նել, որ թուրքական դեսությունը չի հրա-ժարվել կամ դեռ չի կարող հրաժարվել դասոնական ժխտողականության ֆա-ղաֆականությունից, միանգամայն սխալ կլինի: Մեր հասարակությունն այսուր հա-սունացել է այնֆան, որ կարողանում է վարել երկխոսություն շահագրգիռ թուր-ֆական շրջանակների հես: Սա նույնդես վերջին տարիներին սարվա դրական ար-դյունքն է: Բայց ակնհայտ է, որ անկեղծ ու ազնիվ հայ-թուրքական երկխոսության մեջ ընդգրկված ազգությամբ թուր էր ֆուրդ ֆաղաֆական գործիչները, հասարա-կական ակտիվիստները, անհատ մածող-ները չեն կարողանում եւ տեսանելի հե-ռանկարում էլ դժվար թե կարողանան դեսության դեկավարներին եւ իշխող վերնախավերին մղել ճանաչելու Հայոց ցեղասպանության անվիճելի փաստը: Ուրեմն խուսանավումները շարունակվե-լու են, Թուրքիայում չի դադարելու այս հարցի մնարկումը եւ տեղ է լինելու հայ-

թացը: Աղրիլի 24-ն այն օրն է, երբ հայկա-կան հավաքականության ձայնը կինչի ամենաբարձր: Եվ այդ համադասկերում Թուրքիայի իշխանությունների փորձը նույն օրը մեկ Առաջին աշխարհամարտի մեկ այլ իրողության 100-ամյակ, անկախ միջոցադման թափից ու ազդեցությու-նից, նկատվելու է լուր որդես մի ֆայլ, որն ուշադրություն է շեղում հայոց ողբերգու-թյան ոգեկոչումից:

Բայց 2015թ. աղրիլի 24-ից հետո էլ ա-նելու բան կա: Եիտե կլինեք տարվա ըն-թացում ստեղծել առնվազն մի ֆանի հարթակ, որտեղ հայկական կոչո ունե-ցող ֆաղաֆական կուսակցությունները, հասարակական կազմակերպություննե-րը, գիտական ու հեսագոտական կենտ-րոնները եւ լրբբհասակ կառույցները կարողանային մեկտեղ հավաքվելով ձե-լակերդել իրենց հավաքական ակնկալի-քը Հայոց ցեղասպանության միջազգա-յին ճանաչման ու դասադարման մերօ-րյա հանգրվանում: Ավելի դարգ ասած, մախադես մակելին եւ հավաքվելուց հետո հրադարակալ ներկայացնելին ի-րենց տեսլականը Թուրքիայի կողմից Հա-յոց ցեղասպանության փաստը ճանաչե-լու դեղիում: Սա կարեւոր է այնֆանով, որ ժամանակակից միջազգային իրավուն-քի հեմքի վրա հավաքական տեսլեսների ամբողջացումը թույլ կտար թե՛ աշխար-հին, թե՛ թուրքերին ընթունելի ձեուով մա-տուցել մեր դահանջը: Երբ մեծ ասում ենք, որ հայ-թուրքական հարաբերություն-ները ղեկ է կարգավորվեն առանց մա-խադայմանների, մեծ խոսում ենք մի-ջազգային իրավունքին հասկանալի եւ

ժամանությունը տեսանելի հեռանկա-րում չի հրաժարվելու ժխտման եւ խուսա-նավելու որդեգրած գծից: Ահա թե ինչու 100-րդ տարեկիցից հետո էլ Հայոց ցեղա-սպանության ճանաչման ու դասադար-ման գործընթացը ղեկ է շարունակվի: Դեռ 2007թ. մեր ֆաղաֆական շրջանա-կաներում միակամություն կար այն հար-ցում, որ Հայոց ցեղասպանության ճա-նաչման եւ դասադարման գործընթա-ցը մեր ազգային անվանագրության ա-դադակման խնդիրներից է: Մեծ մեզ անվանագ կզգամք մեր հայրենիքում, եթե ի սղառ բացառվեն մեզ ոչնչացնելու, արմատախիլ անելու փորձերը: Ահա թե ինչու լավ կլինեք այս տարի մեր Ազգային անվանագրության հայեցակարգում, ան-ցած տեսնիմզ տարիների փորձառու-թյան ուսումնասիրության հիման վրա ավելի բացել եւ մանրամասնել Հայոց ցե-ղասպանության ճանաչման ու դասա-դարման համար դայարի հասվածը: Հայաստանն այս դժվար տարին կարող է մի ֆանի բնական հարթակ տամարդել համայն հայությանը ուսումնասիրելու, վերլուծելու, ամբողջացնելու եւ ձեա-կերդելու մեր դահանջները: Եիտե է՝ կա տեսակետ, դուր թող ամեն մեկն աշ-խարհի իմնուուրյն իր դասկերացումների ու մոնեցումների շրջանակներում, ա-ռանց մյուսներին խանգարելու: Բայց բոլոր տարբերություններով հանդերձ մեր հավաքական դահանջների արտահայ-տումը վերհիշալ հարթակներից (թող որ բուռն վեճերի ու ներքին մրցակցության դայանմաներում) մեզ անդայանդերն ու-ժեղացնելու է:

ՈՌՔԵՐՏ ՏԻՍԸ

Արդիվին, երբ թուրք կառավարության հրավերով աշխարհի առաջնորդները, ներառյալ արևելյան Չարլզը եւ Ավստրալիայի եւ Նոր Զելանդիայի վարչապետները, հավաքվեցին Քալիֆոլիում ռեզիդենցիայում...

Որդես ֆաղափական անմախաղեղ ֆանհաճույքի դրսեւորում, Թուրքիան ծրագրել է օգտագործել 1915-ին դաժնակից լուծարումների Թուրքիա ներխուժելու փորձի հարյուրամյակը, կոծկելու համար Օսմանյան կայսրությունում հայերի զանգվածային սպանությունների՝ 20-րդ դարի առաջին շրջանի հիշատակը: Թուրքերն արդեն 102 մեթոթյունների առաջնորդներին հրավերներ են ուղարկել մասնակցելու Քալիֆոլիայի սարեդարձին՝ ապրիլի 24-ին, այն նույն օրը, երբ Հայաստանը ավանդաբար հարգում է օսմանյան թուրքերի իրականացրած Յեղասպանության զոհերի հիշատակը:

Սա սուսկ դիվանագիտական չարություն է: Թուրքերը ֆաջ գիտեն, որ դաժնակիցները Քալիֆոլիայի ցամաքահատում կատարեցին ապրիլի 25-ին, այսինքն այդ ժամանակվա թուրք կառավարության հրամանով իրականացված հայերի Յեղասպանությունից մեկ օր անց: Նրանք գիտեն, որ Ավստրալիան եւ Նոր Զելանդիան «Անգլիկ օրը» (Anzac Day) նույն են 25-ին: Ընդամենը երկու օր հետո, Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլը այդ ճակատամարտի 98-րդ տարեդարձը նշեց մարտի 18-ին, այն օրը, երբ Ուիլսոնը Չեքոսլովակիայի հրամանով բրիտանական նավաստները սկսեց ռմբակոծել Դարդանեյի թերակղզին: Այդ ժամանակ՝ 2013-ին, ոչ ոք Թուրքիայում չառաջարկեց, որ Քալիֆոլիան (թուրքերեն՝ Չանաֆկալե) հիշատակվի ապրիլի 24-ին:

Թուրքերն անուշտ վախենում են, որ 1915-ը կհիշատակվի որդես հայերի բնաջնջման, մարդկության դեմ իրենց երկրի գործած ահավոր ոճրագործությունների տարեդարձը, երբ ասույակ հազարավոր ռազմաթիվ սպանվեցին հրազոններով ու դանակներով, իսկ կանայք ենթարկվեցին բռնաբարությունների եւ դասադասարկվեցին իրենց երեխաների հետ սովամահ լինելու դեղին Միջագետք մահվան ճանապարհներին: Ծակասագրի հեզմանով սղանությունների այս նույն տարածներն այժմ զսնվում են «ցեղասպանական» իսլամիս ծայրա-

հեղականների՝ «Իզիսի» բանակային ուժերի ձեռնարկում, որոնք ավերեցին Յեղասպանության հիշատակը կառուցված Դեր Զորի հայկական եկեղեցին: Հայերն իրենց Յեղասպանության զոհերի հիշատակը ապրիլի 24-ին են նշում, որովհետեւ այդ օրն էր, որ թուրքական ոստիկանությունը Կոնստանդնուպոլսում առաջինը հավաքեց հայ մտավորականներին, իրավաբաններին, բժիշկներին, ուսուցիչներին եւ լրագրողներին:

Ինչպես Գերմանիայի աջաեւրոպացիները, ռեպրեսիվիստականները, որոնք ժխտում են հրեական Յոլոֆոսթը, Թուրքիան էլ միշտ մերժել է ընդունել Օսմանյան Թուրքիայի կայսրության լուծարման օրհանգիցները 1914-18 թվականներին ընթացող մարդկության դեմ գործած անմեղանկ հանցագործության եւ արյունահեղության հանդեպ, որն այդ ժամանակ հուզել էր նույնիսկ Թուրքիայի դաժնակից

լուսանկարի առկայությունը: Բայց Թուրքիան այժմ փոխել է իր դիրքորոշումը: Վերջերս Թուրքիայի արտգործնախարար Մեվլուտ Չավուսը հաստատեց, որ այլ էթնիկական խմբավորումներ, այդ թվում բազմաթիվ արաբներ եւ հայեր, նույնպես կոչվել են Քալիֆոլիում: «Մեմ (թուրքեր եւ հայեր) միասին կոչվեցին Քալիֆոլիում: Դրա համար էլ մեմ հրավեր ենք ուղարկել մաե նախագահ Սարգսյանին», ասել է նա: Երդողանին հասցեագրված դասախոսում Հայաստանի նախագահը նույնիսկ նշել էր հրեական կաթոսան Թուրոսյանի անունը (դիմելով ցավով, որ հայ զինվորը նույնպես սղանվել էր Յեղասպանության ժամանակ, մինչդեռ իրականում նա մահացել էր 1954 թվին Նյու Յորկում իր հուշերը գրելուց հետո)** եւ հիշեցրել Թուրքիայի նախագահին, որ «խաղաղությունը եւ բարեկամությունը առաջին հերթին լավագույնը է հիմնական

սղանություններն սկիզբն էին հայ ժողովրդի հետադարձություններին եւ սարագործությունների դեմ աշխարհի չորս ծագերը: Պրոֆեսոր Աբարի ներդրումը (մաե Մ. Նահանգներում Թուրքեր Ալեքսանդր ներդրումը) թուրքահայկական դասական ճշմարտությունը, համարյա եզակի երեւոյթ է: Միայն մահաց մահմադարիկ, իրենց ակադեմիական ուսումնասիրությունների միջոցով եւ ֆաղափական հսկայական ճնշումների մթնոլորտում, ստիպեցին հազարավոր թուրքերի վիճարկելու 1915-ի ահավոր դեղին լուծարման մոտեցումը: Այդ օրվանից ցատ թուրքեր (իրենց ընթացիկներում) հայտնաբերել են հայ սահակների, որոնք թուրք ոստիկաններն ու զինվորները «խլամազեղել էին» կան բռնի սիրել երիտասարդ սարիքում: Աբարը մաե նշում է, որ ուրիշ հայ զինվորներ էլ (ինչպես օրինակ առաջին լեյտենանտ Սյուրմեյանը, որի հիշողությունները գիրքը Բեյրութում լույս

նրան: Բայց հայկական սփյուռքը զայրույթով արձագանքեց դրան հարցնելով, թե ի՞նչ կզգային հրեաները, եթե Գերմանիայի հետ բարեկամությունը դայմանավորված լիներ մի հետախույզությանը, թե արդյոք իրականում սեղի ունեցել էր հրեական Յոլոֆոսթը: Առաջին համաշխարհային լուծարման օրերին ամերիկյան եւ եվրոպական բազմաթիվ թերթեր մեծ հրապարակայնությամբ հարցրեցին թուրքերին ընկած զագանություններին, իսկ Բրիտանիայի արտգործնախարարությունը հրատարակեց «Սե զիրը» թուրքական բանական ծառայող հայերի դեմ գործած ոճրագործությունների մասին: «Յեղասպանություն» բառը ստեղծվեց հայկական Յոլոֆոսթի արմատից, ծագումով լեհ-հրեա ամերիկացի փաստաբան Ռաֆայել Լեմկինի կողմից: Իսրայելցիները «Շոա» («Յոլոֆոսթ») բառն են օգտագործում, երբ խոսում են հայերի մասին:

Քալիֆոլիայի հարյուրամյակը ամոթալի փորձ է թափանցելու հայերի Յոլոֆոսթը

Գերմանիային: Հայերի 1915 թվի Յոլոֆոսթը, որը սեւեց մինչեւ 1917 թվին**, ճանաչել են հարյուրավոր միջազգային համաբալ ձեռք բերած գիտնականներ, ներառյալ հրեա եւ իսրայելցի դասաբաններ եւ եվրոպական ցատ երկրներ: Միայն Թոնի Բլեյի կառավարությունը փորձեց նսեմացնել հայերի տառադանները, երբ մերժեց ցեղասպանական արարք որակել բռնությունները եւ փորձեց չընդգրկել վերադարձներին Լոնդոնում կայացող Յոլոֆոսթի հիշատակի ամենամյա արարողություններին: Թուրքիայի դիմումները, որ հայերը սուսկ դժբախտ զոհերն էին լուծարման խոր սոցիալական փոփոխությունների, արդեն վաղուց արժեզրկվել են:

Որոշ թուրք խիզախ գիտնականներ, դասաբաններ եւ թարգմանիկներ են քարկվել իրենց գործընկերների կողմից իրենց անկեղծության համար, հետագոյս են օսմանյան փաստաթղթերը եւ աղաքուցել, որ իրոք Կոնստանդնուպոլսից (այժմ Սամսոն) կարգադրություններ են ուղարկվել քոչմանային դասաբաններին՝ բնաջնջելու իրենց հայկական համայնությունը: Սամսոնի Բիլգի համալսարանի դոկտոր Ալիան Աբարն, օրինակ, ծավալուն հոդվածներ է գրել ֆաջարի հայերի մասին, ովքեր մարտնչել են Թուրքիայի համար Քալիֆոլիում, հասկապես առանձնացնելով համանասար Սարգիս Թուրոսյանի անունը, ով իր արիության համար դարգուցվել էր Օսմանյան կառավարության կողմից, բայց որի ծնողներն ու փոքր սղանվել էին Յեղասպանության ժամանակ: Որոշ թուրք դասաբաններ եւ բանակի սղաներ ֆնանդաքսեցին Աբարին, ասելով, որ հայերը ոչ էլ կոչվել են թուրքերի կողմից: Թուրք գեներալներ դասաբանները հերքել են, որ նման հայ զինվոր գոյություն ունեցել է, հակառակ բազում փաստերի՝ ներառյալ Թուրոսյանի օսմանյան համազգեստով

լինեն սեփական անցյալի հետ առեւտման խիզախության, դասական արդարության, ինչպես նաեւ համամարդկային հիշողության վրա»: «Յուրաքանչյուրիս դարսն է գալիս սերունդներին փոխանցել խեղաթյուրումից զերծ իրական դասաբանությունը՝ այդ կերպ կանխելով ոճրագործությունների կրկնությունն ու հոգ նախադասեցնելով ազգերի, հասկապես հարեւան ազգերի միջեւ մերձեցման եւ հետագա համագործակցության համար», գրել էր ՀՀ նախագահը:

Հայերն իրենց հիշատակի արարողություններն անցկացնում են ապրիլի 24-ին (երբ ոչինչ սեղի չէր ունենում Քալիֆոլիում), որովհետեւ այդ օրն էր, որ հայ մտավորականներին հավաքեցին եւ բանասրկեցին Կոնստանդնուպոլսի ոստիկանական ցաքի ներմահարկում, նախաբան մահաց սեղահանությունը եւ որոշ դեղմերում մահաց մահվան դասադասեցնելը: Նրանք առաջին «նահասակներն» էին հայերի Յեղասպանության: Դասաբանության դաժան քոչարձի բերումով մահաց բանասրկության վայրն այժմ դարձել է իսլամական արվեստի թանգարան, զբոսաքոչիկների համար սեաստան վայր, ուր արաբական Չարլզն ու մյուս հարգարժան հյուրերը հավանաբար չեն այցելելու ապրիլի 24-ին: Այդ

սեաստ Թուրոսյանի մահվանից 13 տարի հետո) կոչվել են թուրքական բանակում: Նա ցատ ժամանակ չի սրամարդում թուրքական կառավարությանը կամ Հայաստանի նախագահ Սարգսյանին, բայց նույն է ինձ հետ գրուցելիս, որ «թե ուզում են դասվել հայ սղաններին եւ զինվորներին... որոնք գոհվել են համուն հայրենիքի (Թուրքիայի) 1915-ին, ուրեմն լավագույնը Ասամբուլի հայոց դասաբանին, եւ ոչ թե նախագահ Սարգսյանին, որի նախնիները 1915-ին հավանաբար կոչվում էին ռուսական կայսերական բանակում: Նա Ղարաբաղից է (թուրքական Ադրբեջանի մաս, որ զսնվում է հայերի ձեռնում)** ինչքան գիտեն: Դա դարգաղես անվայել առաջարկ է նախագահ Սարգսյանին... ավելի շուտ վիհավորական առաջարկ»:

Շատ հայեր գուցե համամիջին են այս սեասկեցին: Երկար ամիսներ Սարգսյանը դասաբան էր սորագրել մի դայմանագիր Թուրքիայի հետ բացելու հայ-թուրքական սահմանը, ցեղասպանագետների կողմից սուսկ ձեւակն ուսումնասիրությունների դիմաց: Այդ ժամանակվա Մ. Նահանգների դեղմարտուղար Հիլարի Քլիմբոնը, այլեայլ ֆաղաբագետներ եւ Թուրքիայում հանգրվանած որոշ արեւմտյան լրագրողներ դասաբանում էին

րին դասաբանաած տառադանների մասին:

Քալիֆոլիայի թուրք հերոսը անուշտ փոխգործակալ Սուաբաֆա Զեմալն էր (հետագայում Աբարութը՝ արդի թուրքական դեղսության հիմնադիրը) եւ իր համանասարության սակ գործող 19-րդ դիվիզիոնի ճանաչված եր որդես «Հալեթի դիվիզիոն», որովհետեւ այնտեղ ցատ արաբներ էին ծառայում: Աբարութը ինքը չմասնակցեց 1915-ի հայերի զանգվածային սղանում, բայց մահ գործընկերներից ուման մեղաբանված էին դասում, մի փաստ, որ սսվեր է գզում թուրքական դեղսության դասաբանական վրա: Քալիֆոլիում դաժնակիցների արյունալի դասաբանությունը սսվեր գցեց նաեւ Ուիլսոնը Չեքոսլովակիայի հետագա կարիերայի վրա: Այս փաստը ֆաջ ծանոթ է սամսոնի հազարավոր ավստրալացիներին եւ նոր գեղանդացիներին, որոնք ծագում են այցելել հին մարտաքոչը ապրիլին: Թե ինչքան են մահաց իրագույն դասաբան այդ օրը մեկ այլ՝ առաջին սարսափելի տարեդարձը, բոլորովին այլ հարց է:

Թարգմ. Ն.Օ. «The Independent»

Խմբագրության կողմից

(*) Իրականում ցեղասպանական գործողությունները հայերի դեմ սարունակվել են մինչեւ 1923 թվականը, Արեւելյան Հայաստանում ու Կիլիկիայում: (**) Երդողանին ուղղված Սեմ Սարգսյանի դասաբանական մամական մահ բան չկա: Բառացիորեն, ՀՀ նախագահը գրել է. «... ջարդերի ու բռնի սեղահանման ալիքը չբազանցեց անգամ Սարգիս Թուրոսյանին: Յեղասպանությանը գոհ գնացած մեկուկես միլիոն հայերի թվում էին մահ ծնողները, ովքեր դաժանաբար սղանվեցին, իսկ փոքր մահացավ Սիրիայի անադոսում»: (***) Ղարաբաղը երբեք «թուրքական Ադրբեջանի» մաս չի կազմել:

